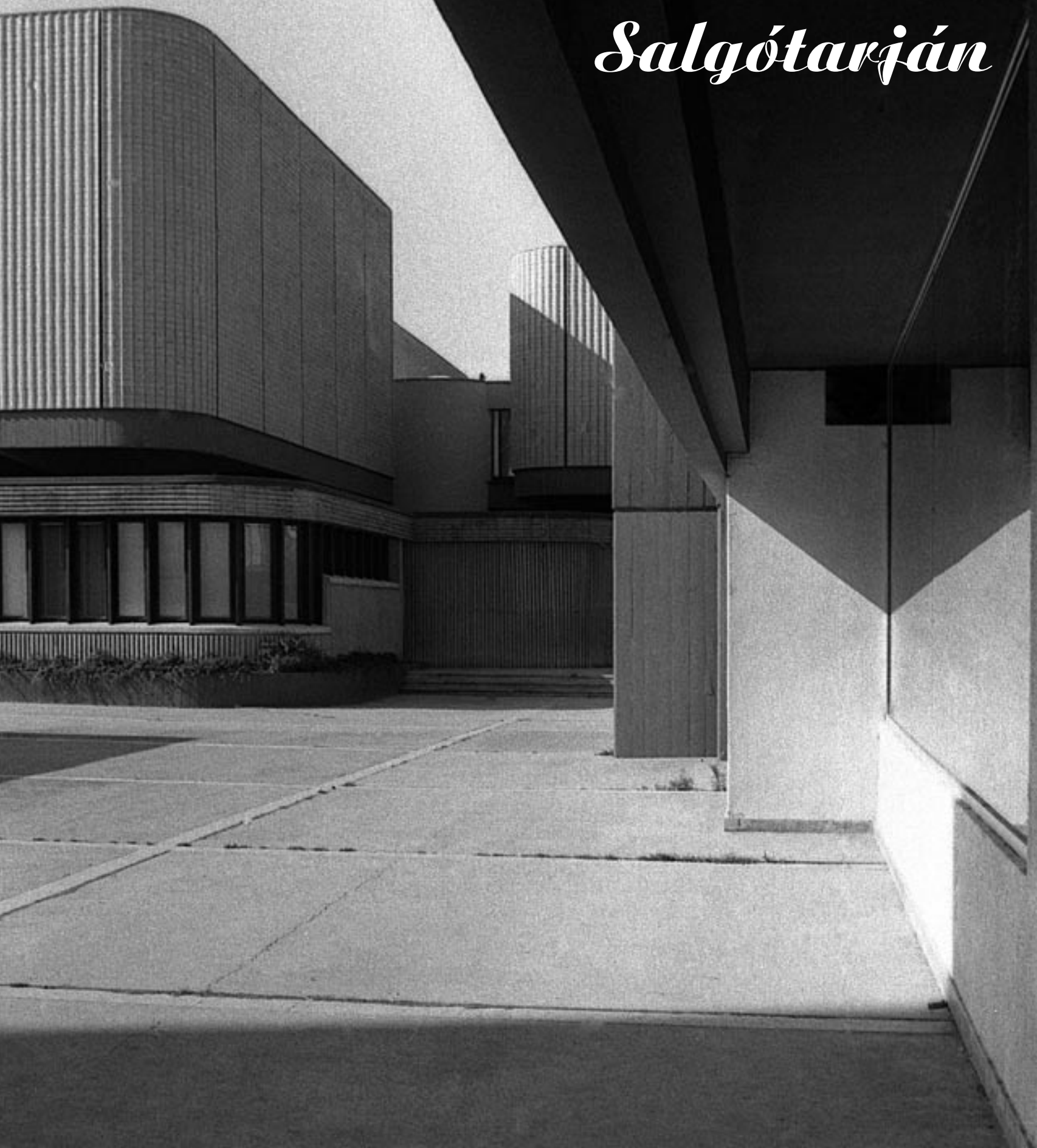

TARJÁNI VÁROS
LAKÓ

*Városunk,
Salgótarján*

TARTALOM

KÖSZÖNTŐ

4 MÚLT, JELEN, JÖVŐ

KÖZÉLET

5 CSAPATJÁTÉKOS A POLGÁRMESTER

VÉLEMÉNY

10 VÁROSFELJESZTÉS: HOGYAN TOVÁBB?

KULTÚRA

12 FREI TAMÁS BEKÖSZÖNT A „JÓZSIBA”

TÖRTÉNELEM

15 ÖTVEN ÉVE HORDJUK A KERESZTET

HAGYOMÁNYŐRZÉS

19 VILÁGVÁNDOR NÉPZENÉSZEK

PORTRÉ

23 „AZÉRT VAGYUNK A VILÁGON, HOGY VALAHOL OTTHON LEGYÜNK BENNE”

ÜNNEP

26 ÉLETÜNNEPÉLYESSÉGÜNK

28 CSILLAGFÉNYES ÉG ALATT

IFJÚSÁG

29 A METÁLZENE ÖNZETLEN HARCOSAI

KITEKINTŐ

32 A FIÚ, AKI SOSEM ADJA FÖL

MÉDIA

35 SZÓL A RÁDIÓ

KÖNYVAJÁNLÓ

37 „CIGI”, A HAJDANI VILLÁMSZÉLSŐ

Közéletről és kultúráról Salgótarjánban ■ TARJÁNI VÁROSLAKÓ ■ I. évfolyam 2. szám, 2006. december ■ ISSN szám: 1788-3741

Lapalapító, tulajdonos: Ercsényi Ferenc
Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Főszerkesztő: Vaskor István
Szerkesztőbizottsági tagok:
Balás Róbert
Kovács Bodor Sándor
Mezei István
Szabó Gy. Sándor

Tervezőszerkesztő: Kalcsó István
Borító: Kovács Bodor Sándor

Kiadja: PRomo-line Média- és Reklámiroda, Salgótarján
Felelős kiadó: az ügyvezető
Postacím: 3104 Salgótarján, Hősök útja 10/a.
Nyomda munkálatok: Hír-Ász Kft., Balassagyarmat
Felelős vezető: Hajdú József

Köszönet a lapszám elkészítésében nyújtott segítségéért

Balázs Szilviának, Baráthi Ottónak, Bódi Tóth Elemérnek, Petrovics Zsuzsának, Rigó Tibornak, Sulyok Lászlónak, Szabó Sándornak, T. Pataki Lászlónak.

MÚLT, JELEN, JÖVŐ

► ERCSÉNYI FERENC

Rohan az idő.

Szinte észre sem vettük, hogy eltelt három hónap, amikor szeptember közepén kezünkbe vehettük a Tarjáni Városlakó első számát. Persze a szerkesztőség tagjai már akkor tudták, hogy egy rövidke szusszanás után újra kezdődhet a munka, hiszen decemberre ígértük a folytatást. S íme, újra itt vagyunk. Lapunkat az értelmiségnek, a közélet szereplőinek, a városba látogatóknak szántuk. Elképzelésünk kedvező fogadtatásra talált, s örömeinkre már a salgótarjáni Balassi Bálint Megyei Könyvtárban rendezett bemutakozáson is ezt éreztük. Cég- és intézményvezetők, a helyi művészeti és kutúrális élet ismert személyiségei, szakmabeliek, sok-sok barátunk tisztelte meg lapunkat azzal, hogy a Tarjáni Városlakó bemutatkozásán megjelent. Az elhangzott vélemények erőt és további hitet adtak mindannyiunknak: érdemes folytatni.

A szerkesztőség címére eljuttatott gratuláló sorok, a telefonos megkeresések, a későbbi személyes találkozások megannyiszor új erőt, lendületet adtak munkánkhoz. Gyakran megfogalmazódott: a városnak igenis vannak értékei, van rangja, van és lesz is szép jövője. E tényekről írni, beszélni kell, s ennek a Tarjáni Városlakó kiváló terepet biztosít. E gondolatok szellemében készült lapunk idei második száma is.

Ilyenkor, év végéhez közel a tervekről is illik nyilatkozni. Nem árulunk el titkot, amikor közhírré tesszük, hogy a Tarjáni Városlakó további megjelenéséhez mecénásokat, lokálpatrióta támogatókat keresünk. Nem lenne szerencsés e helyen a lapkiadás meglehetősen tekintélyes anyagi háttérével fárasztani a Kedves Olvasót, ám egyfajta összefogás, szándékaink felkarolása nélkül megnehezedik az életünk. Ám örömmel mondhatjuk, hogy vannak már szándéknyilatkozatok, akadnak a támogatásunkat támogatni szándékozók.

A remény tehát él.

E remény jegyében kívánunk lapunk minden olvasójának békés, örömteli karácsonyt, és egészségben, sikerekben gazdag boldog új esztendőt.

Olvassák lapunkat szeretettel, véleményüket pedig tisztelettel várjuk a szerkesztőség címére.

■ FOTÓ: RIGÓ TIBOR

■ KOVÁCS BODOR SÁNDOR FELVÉTELEI

FOTÓK: CSALÁDI FELVÉTELEK

CSAPATJÁTÉKOS A POLGÁRMESTER

> VASKOR ISTVÁN

Benczúrfalván családja, a falu kis közössége, a felejtethetlen iskola rakta le a nagybetűs élet alapjait, hogy aztán felcseperedve, szécsényi, majd salgótarjáni tanulmányai után a debreceni egyetem bölcsészettudományi karára vezessen az útja. A diplomaszerezést követően Székyné dr. Sztrémi Melinda egykori bolyais diákként tért vissza szeretett iskolájába, de már a katedra mögé. A képzeletbeli ranglétrát végigjárva 1996-ban az intézmény igazgatója lett, s tíz sikeres év után – a város polgárainak bizalmából – Salgótarján polgármesterévé választották. Vele beszélgettünk.

■ Sokan ismerik pedagógiai munkásságát, pályafutását, de talán kevesen tudják, hogy egy csendes és szép Nógrád megyei „gyöngyszemből”, Benczúrfalváról származik. Milyen emlékei fűződnek gyermekkorához és milyen nyomokat hagyott Önben a vidék, a falu élete?

Benczúrfalva, az ott élő kis közösség, annak életvitele, mindennapjai örök emlékként élnek a lelkemben. Többgenerációs, vallásos családban nőttem fel, igaz nagyszüleim korán meghaltak. Általános iskolai tanulmányaimat a faluban kezdtem, s nyugodt szívvel mondhatom, hogy ez egyfajta alapot adott pedagógusi munkámhoz. Összevont osztályban – tehát az elsőtől a negyedik korúakig együtt – sajátítottuk el az alapokat, ami a tudás minőségében jól mérhető volt. Az ember elvégezte a feladatát, s utána tudott figyelni a nagyobbakra, így az ismeretanyaga meghaladta évfolyama követelményszintjét. Fogalmazhatunk úgy is, hogy a differenciált tanítás tökélyre vitele volt ez, amit a pedagógusokkal bizony gyakran ma is nehéz megértetni. Ahhoz képest, hogy milyen kis falu Benczúrfalva, arányaiban sok értelmiségit adott Nógrád megyének, s ez a fentiek ismeretében nem véletlen. De példaként mondhatom azt is, hogy azoknak a benczúrfalvai gyerekeknek, akik a nyolcadik elvégzése után nem tanultak tovább, nem volt

gondjuk a magyar helyesírással. Az alapokat a családias jellegű oktatási légkörben mindenki kiválóan elsajátította. Mindennek háttérét az a lelkes oktatás és nevelés jelentette, ami az iskolában folyt, s amiből pedagógusként én rengeteget merítettem. A Szilaspogonyból Benczúrfalvára került Gál Lóránt tanító személye, embersége meghatározó lett az én tanári munkásságomban is.

PÉLDAKÉPEK

■ A falu meghitt hangulatához, híréhez szorosan kapcsolódik Szabó István szobrászművész élete, tevékenysége. Volt-e valamilyen személyes kapcsolata a művésszel?

Úgy is szoktam fogalmazni, hogy Szabó Pista bácsi falujából származom, hiszen Benczúrfalva és az ő neve összeforrt. Nekem a sors adta meg azt a lehetőséget, hogy kisgyerekként testközelből figyelhessem az alkotó ember mindennapjait. Gyakran beszaladtunk hozzá a műtermébe, és ő ilyenkor sokat mesélt. Szerettem nála lenni, s valami miatt ő is különösen kedvelt engem. Egyszer megfaragta a kezemet, s ezt évekkel később is emlegette. Gyakran kérdezte: Melinda, emlékszel, amikor mondogattam, hogyan tartsd a kezedet?

■ Térjünk most vissza tanulmányaihoz. Sztrémi Melinda az alsó tagozatot „kivégezve” Szécsényben folytatta általános iskolai tanulmányait. Egy nagyobb település nagyobb iskolájában milyen impulzusok érték?

Jó közösségbe, kiváló tanárok „kezei közé” kerültem. Egy szerény, de nagy tudású pedagógus, Végh Gáborné, Piroska volt az osztályfőnököm. Igazi példaképem volt. Neki köszönhetem, hogy a középiskolába orosz tagozatra jelentkeztem, majd orosz-magyar szakos tanárként diplomáztam. Piroska győzött meg arról, hogy jó a nyelvérzésem, s javasolta, hogy ezen a területen tanuljak tovább. Így is történt, bár a középiskola kiválasztása okozott némi dilemmát. A továbbtanulók többsége a balassagyarmati Balassi Bálint Gimnáziumot választotta, ahol mellesleg volt orosz tagozat. Családom is jobban ismerte az Ipoly-

parti várost, hiszen gyakran megfordultunk ott. Végül osztályfőnököm javaslata döntött, amikor a salgótarjáni Bolyai János Gimnáziumba jelentkeztem.

■ **Úgy tűnik, jól döntött, hiszen—ma már nyilvánvaló – összekötötte életét a várossal.**

Salgótarján életem meghatározó helye lett. Elvégeztem a gimnáziumot, innen mentem tovább a debreceni egyetemre, ahol az orosz mellé másik szaknak a magyart választottam, majd visszatértem gyakorolni a Bolyaiba, s ott maradtam 25 évig. 2006 októberétől polgármesterként igyekszem tudásom legjavát nyújtva dolgozni.

■ **Kanyarodjunk vissza időben, hiszen a középiskolás, egyetemi éveket röviden átugrottuk. Nem lepne meg, ha ebből a két időszakból az Ön pedagógusi pályafutását meghatározó kollégákat, történéseket említene.**

Lehet, hogy a meghatározó egyéniség kifejezés lerágott csontnak tűnik, ám nem szégyen az, ha az ember így fogalmaz, s az életében meghatározó jó példákat említ. Nos, a Bolyaiban Herold Laci bácsi volt az, aki minden tekintetben a követendő példát jelentette számomra. Diákként – amikor már ő igazgatta az intézményt – alig volt kapcsolatom vele, ám az alatt a néhány hónap alatt – amikor a lábtörés miatt betegállományban lévő magyartanárunkat helyettesítette –, egy csodálatos pedagógust ismertünk meg személyében. Megtapasztaltam, hogy milyen egy jó magyartanár, aki a tanuló önálló véleményére kíváncsi, aki lehetőséget biztosít arra, hogy a gyerek bármilyen körülmény között elmondhassa, mit gondol egy-egy témáról. Ez a szemlélet végigkísérte az én pályámat is. Debrecenben, a város szellemiségéből fakadóan na-

gyon családi légkör, élő kapcsolat volt tanár és diák között. Olyan miliő volt az, amelyet korábban Benczúrfalván éltem át. A tudás magaslatán lévő oktatók nemcsak leadták az órát, hanem figyeltek a hallgatók véleményére is. Egyetemi éveim alatt kristályosodott ki bennem, hogy akik nagy tudással rendelkeznek, azoknak van alázatuk a másik emberrel szemben, következésképpen, aki túl hangos, abban nem biztos, hogy mélységes érzelmek lakoznak. Ez fontos útravaló volt a tanári munkához, nem különben pedig az is, hogy olyan emberekkel ismerkedtem meg például Görömbölyi András, Kovács Kálmán, Julow Viktor személyében, akik meghatározó alakjai voltak az irodalomelméletnek, s akik arra inspiráltak, hogy a nyelvészkedés helyett inkább az irodalommal foglalkozzam behatóan.

■ **A diplomaszerezés után visszavezetett útja Salgótarjánba. Nem marasztalta a civis város hangulata és szellemisége?**

Dehogynem. Ám Debrecenben kevés esély volt az elhelyezkedésre. Nyíregyházára vagy tanyasi általános iskolákba mehettem volna, de én középiskolában akartam tanítani. Így tértem vissza Salgótarjánba, bár itt sem vártak tárt karokkal. Nem

volt megvetanácsi ösztöndíjam, nem voltak bennfentesek a szüleim. Próbálkoztam több helyen, de mindenütt elutasítottak. Utána kerestem meg Herold Laci bácsit, aki egy gyes-en lévő kolléga helyett egy évre szóló szerződést kínált, melyet három éven keresztül rendszeresen meghosszabbítottunk. Az évek során Laci bácsi úgy ítélte meg, hogy lehet velem hosszabb távon tervezni, s így egyszerűen határozatlan idejű szerződést kötöttünk. Aztán következett a mélyvíz, hiszen fiatal pedagógusként olyan megbízatásokat kaptam, amit akkoriban nem osztottak a pályakezdő tanároknak. Én mégis a magyar munkaközösség vezetője lettem.

EMELNI KELL A MÉRCÉT

■ **Míg nem a képzeletbeli ranglétrán az egykori bolyais diák elérte a csúcst, és az iskola igazgatója lett.**

Második gyermekemmel gyes-en voltam, amikor dr. Szabó Istvánné, az akkori igazgató feltette a kérdést: igazgató-helyettesnek visszamennék-e? Végiggondoltam, akarok-e én ezen a szinten dolgozni, s végül igent mondtam. Így a gyes két évre lerövidült. Az események pedig felgyorsultak, hiszen egy évvel később az igazgató és a másik helyettese kerkedvezménnyel nyugdíjba vonultak, s a három fős vezetésből ott maradtam egyedül. A kihívástól nem ijedtem meg. Találtam két jól felkészült kollégát magam mellé, s így igazgatóként folytattam munkámat a Bolyaiban. Tíz éven keresztül vezettem az intézményt. A tizenegyedikből csak egy hónapot töltöttem az iskolában, hiszen polgármesterré választottak.

■ **Érintőlegesen családi vonatkozású eseményt mondott, amikor második gyermekét említette. Mit tudhatunk a Széky családról?**

Férjemmel bolyais diákként ismerkedtem meg. Kamaszkorunkban ugyan kapcsolatunk néhány alkalommal – ahogy mondani szokás – szünetelt, gyakorlatilag azonban egyetemista éveinktől egy párt alkotunk. Férjem Szegeden szerzett középiskolai tanári diplomát. Negyedéves egyetemistaként kötöttem házasságot, s az ötödév közepén született meg első gyermekünk, Virág. Ő jogot végzett, jelenleg Budán egy ügyvédi irodában dolgozik, s most gazdasági jogból szakvizsgára készül. Virág kamaszként beleszeretett a fővárosba, ott szeretett volna élni, így vágya teljesült. Tizenhárom év korkülönbséggel érkezett második lányunk, Flóra, aki most tizenhárom éves. A „kicsi” muzikális beállítottságú, zenei érdeklődésű. Három éve első lett egy országos oboaversenyen. Tehetséges, a tanára azt mondja, érdemes komolyan foglalkozni vele. Ő a Bolyai hatosztályos gimnáziumi képzését kezdte az idén.

■ **Pedagógusként, igazgatóként, családayaként bőven jutott a napi munkából, s ne hallgassuk el, hogy Ön e mellett felnőttként is gyakran ült iskolapadban. Mi készítette a folyamatos tanulásra?**

Nem vagyok izgága típus, de ha két-három évig nem tanulok, akkor hiányérzetem van. Nem kell szégyelleni azt, ha az ember szeret tanulni. Mindig megemelhetjük a mércét önmagunk előtt, amellyel új feladatoknak, új kihívásoknak tehetünk eleget. Nos, én nem jártam pártfőiskolára. Valamilyen csoda folytán lemaradtam az egyébként a rendszerváltásig szinte kötelező képzésről. Ám az orosz szak megszűnése után felsőfokú nyelvizsgával német nyelvtanári diplomát szereztem. Ehhez bizonyos szintű alapképzettségem volt, hiszen német nyelvből érettségiztem. Amikor később úgy gondoltam, hogy hiányzik a tanulás, éppen eljött a pedagógusok számára előírt továbbtanulási kötelezettség. Igazgatóként azt éreztem, hogy a megnövekedett feladatok elvégzéséhez jogot, közgazdaságot, vagy PR-t kell tanulni. Megkerestem az akkori városvezetést, s kértem, hogy biztosítsanak lehetőséget a jogtudományi kar elvégzésére. Zöld utat kaptam, az ELTE jogi karán végeztem. Nehéz volt újratanulni a középiskolás történelmet, de nagyobbik lányom sokat segített ebben. Ő akkor volt középiskolás, szintén a jogra készült, így jó korrepetálónak bizonyult. Az már csak egy kuriózum, hogy egymást követő évben diplomáztunk. Szerintem ritka az olyan család, hogy anya és gyerek egymás után végez azonos intézmény azonos karán. A jogi tanulmányok miatt bizonyos körök támadtak engem, mondván nem fektetek elegendő hangsúlyt az iskolára. Az önkormányzat oktatási bizottsága például kihelyezett ülést tartott a Bolyaiban, de a tényeket, az intézmény jó eredményeit kénytelenek voltak elfogadni.

■ **Immár nem a katedra mögött ül, hanem Salgótarján – véleményem szerint nem irigylésre méltó – polgármesteri székében. Politizált korábban? Egyáltalán hogyan vetődött fel annak gondolata, hogy megméretteti magát az önkormányzati választásokon?**

Sosem politizáltam, sőt a rendszerváltozáskor elhatároztam, hogy távol tartom magamat a politikától. Ám azt gyorsan beláttam, a közélettől nem lehet távol maradni. Ma sem vagyok egy párt tagja sem, az viszont más kérdés, hogy azért fogadtam el a Fidesz vezette pártszövetség támogatását, mert magaménak tekintem az általuk képviselt értékrendet. Amikor 2005 decemberében azzal a kérdéssel kerestek meg, hogy gondolkodtam-e politikai pályán, azonnal nemet mondtam. Amikor érkezett az újabb megkeresés, akkor leültünk a családdal, és megbeszéltük, tudják-e biztosítani a feltételeket, el tudják-e fogadni azt az életformát, ami a polgármesterséggel együtt jár, hiszen a nő szerepe mégiscsak meghatározó a családban. A család igent mondott, én pedig elkezdtem a kemény felkészülést. Ha valamibe belefog az ember, azt végig kell csinálni. Nekem kemény nyaram volt. Igazgatóként még az iskola felújítási munkálataira koncentráltam, közben kezdődött a kampány. Újra kellett tanulnom az önkormányzati törvényt, s folyamatosan jelen lenni a választók között.

SZÜKSÉGES AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS

■ Milyen polgármester Székyné dr. Sztrémi Melinda?

Ha az ember településben gondolkodik, várospolitikusnak kell lennie. Ezt kellene megérteni általában az embereknek, a testületnek. A képviselőket ugyan pártok küldték, de az emberek a település érdekéért választottak. Én ezt a gondolatot képviselem. Az előző ciklusban intézményvezetőként figyeltem a történéseket, és szomorúan tapasztaltam, hogy olykor csakazértis alapon nem szavaztak meg olyan fejlesztést, ami a város számára fontos lehetett volna. Nagy eredményként éretném, ha sikerülne a 23 képviselőt meggyőzni, hogy bizonyos esetekben minden körülmény között szükséges együtt gondolkodni. Az ellenzék képviselőitől is csak annyit kérek, hogy Salgótarján érdekében voksoljanak és nyilvánítsanak véleményt. Óriási lehetőségek rejlenek a városban. Ki kell aknázni ezeket az itt élő emberek hozzáállásában, gondolkodásában – a város érdekében. Én abszolút csapatjátékos vagyok. Ha együtt dolgozik a testület egésze, abból Salgótarján, az itt élők, azaz mindannyian profitálunk majd.

FOTÓ: ARCHIV

VÁROSFEJLESZTÉS: HOGYAN TOVÁBB?

> BARÁTHI OTTÓ

A magyar városokban eltérő intenzitással, de egyre inkább mutatkoznak olyan válságjelek, amelyek rontják a lakosság életminőségét. Így például a természeti és az épített környezet fizikai és esztétikai pusztulása, a városközpontok és a külső zónák társadalmi egyenlőtlenségei, a lakosság szegregációja. Mindezek markánsan mutatkoznak Salgótarjánban is, méghozzá sajátosan úgy, hogy e kríziskomponensek némelyike nem elsősorban jelenkorunk terméke, hanem a korábbi sajátos településfejlődés krónikus következménye. Az alábbiakban – a városfejlesztés-fejlődés egyes korszakai főbb jellemzőinek felidézésével is – utalok néhány összetevőre, mint a jövőbeni elkerülhetetlenül szükséges társadalmilag fenntartható városfejlesztési koncepció megalkotásánál feltétlenül fontos szempontra.

Salgótarján településfejlődésének már az első szakaszában, a XIX. század végén és a XX. század elején, a gyárilag kialakulásával megkezdődött a szegregáció, az eredeti településmag és gyártelepek elkülönülése. Ennek ma is látható nyomai a kolónialakások maradványai és a még ma is ott lakók „megörökölt” szegénysége. A település 1922-ben elnyerte a városi rangot, amely után megkezdődött az intézményrendszer kiépítése és a városrendezés, középpontjában csak a településmag infrastrukturális fejlesztésével.

A FEJLESZTÉSI LÁZ ÁRA

A város 1950-ben megyeszékhelyi rangot kapott, rekonstrukciója és korszerűsítése azonban csak a '60-as és '70-es években valósult meg. A városfejlesztés e második korszakában egyrészt az önálló települések erőszakos városhoz csatolásával, másrészt új lakótelepek kialakításával terjeszkedik a város, miközben – a szanálások után – a belső városrekonstrukció is folyik. 1973-ban a megalománia jegyében átadják a garzonházat, amelyet azóta sem győz „ruházni” a városgazda. A fejlesztési lázban a

jelentős állami támogatás mellett egyetlen eredeti terv sem valósulhatott meg maradéktalanul, ám létrejött egy széttagolt, identitását veszített település-együttes, a mozaikváros.

A rendszerváltás utáni időszakban – az önkormányzat és a város ismert válságos állapota, majd a nem kis áldozatot követelő szükséges stabilizációja miatt – a közel másfél évtizedre „jégelt” városfejlesztés után a közelmúltban – jobbára pályázati forrásokból és hitelekkel – megindult a belső városrekonstrukció. Bár az elképzelésekben itt-ott megjelenik a külső városrészek fejlesztésének igénye is, valószínűsíthető, hogy ezek megvalósítása időben elhúzódva inkább csak a problémák felhalmozódását és nem azok csökkenését eredményezi.

Salgótarjánban napjainkban tehát jelen van a magyarországi városok összes örökölhető kríziskomponense. Itt van a mozaikváros differenciálódó városrészeivel, az egykor önálló, csak látszólag integrált településeivel, elkülönülő, városi identitástudat nélkül létező, szegregált lakosságával. Jelen van – a folyamatos fenntartás, az időközi felújítások és rekonstrukciók elmaradása miatt – a természeti és az épített környezet fizikai és esztétikai pusztulása: a zöld területek beszűkülése, az évtizedekre elfelejtett Dolinka, a rombolásra ítélt Kálvária-emplék, a lepusztult sportpályák, ligetek, parkok, a lelakott lakásállomány, az omladozó lakóházak, a kátyús utak, az elhanyagolt közterek.

FOTÓ: ARCHIV

FOTÓ: KOVÁCS BODOR SÁNDOR FELVÉTELE

TÁRSADALMI VÁLSÁGJELEK

S itt vannak az újkori, az elsősorban a rendszerváltás után megjelent és mindinkább felerősödni látszó társadalmi válságjelek. A fogyó és előregedő népesség, a fiatalok elvándorlása, a vállalkozókészség hiánya, az átmeneti csökkenés után újra növekvő munkanélküliség, a fokozódó elszegényedés, a hajléktalanok növekvő száma, a jelentős jövedelemkülönbségek miatt kialakuló, a térbeli népességkülönüléstől is sokkal súlyosabb társadalmi szegregáció, benne az értelmiség elidegenedése, a lakosság polarizálódása, a társadalom perifériáján lévők beáramlása, a különböző deviáns társadalmi jelenségek.

Mindezekkel – mint napjaink valóságával – kell számolnia a város önkormányzatának fejlesztési koncepciójának alakítása során. Fel kell hagynia azzal a megkövült gondolkodással, amelynek középpontjában jellemzően a mennyiségi szemlélet és paradox módon mégis csak többnyire a legszükségesebb részfeladatok megoldása áll, a fejlesztési források szűkösségére való hivatkozással. Holott nem is mindig az erőforrások voltak korlátozottak, hanem a gondolkodás. A távlatos és a rendszerben való, reális rangsort képező, építkező mentalitás hiányzott, amely ma is a városfejlesztés alfáját jelenti.

Nagy kihívás a város új önkormányzata és az egész lakossága számára az elkerülhetetlenül szükséges társadalmilag fenntartható városfejlesztési elgondolás mielőbbi kialakítása. Ez a koncepció a fentebb vázolt környezeti és társadalmi adottságok figyelembevételével az összes érintett és érdekelt városi szereplő demokratizmuson és szolidaritáson alapuló részvételét – helyzetéből adódó anyagi áldozatvállalását is! – feltételezi, és csak az önkormányzat, a közösségi és magánszektor, a gazdasági vállalkozások, a civil szervezetek és a városlakók széleskörű összefogására épülhet.

ÚJ SZAKASZ KEZDŐDHET

Meggyőződésem, csak ilyen alapokon és mentálitással indulhat neki az új önkormányzat a városfejlődés harmadik szakaszának, amelyhez a korábbi közgyűlés elfogadta egy program alapjait. Ha az új közgyűlésnek és városvezetésnek – a program akár új elemekkel történő kiegészítésével – konveniénlna ez az alapvetés, már „csak” a majdan elérhető EU-s forrásokat kellene „elérni”, és elsősorban – minden eddiginél szélesebb körű összefogáson alapuló – konszenzussal kidolgozott, prioritásokra épített mikroprojektek megvalósítására felhasználni. Ez az újabb városfejlesztési korszak minden Salgótarjánban élő család és városlakó épülését segítené.

FREI TAMÁS BEKÖSZÖNT A „JÓZSIBA”

> MEZEI ISTVÁN

Az idén ünnepelte fennállásának 40. évfordulóját a József Attila Művelődési és Konferencia Központ. A jubiláló intézmény háromnegyed éves felújítási, átalakítási szünet után nyitott újra. Az újraindulással kapcsolatos lehetőségekről, tervekről Korill Ferenc igazgatót kérdeztük.

A legjelentősebb változás – talán túlzás nélkül – a város egésze számára, hogy az épületegyüttes teljes egészében visszanyerte eredeti kulturális, közösségi funkcióját – kezdte az igazgató. – A Szrogh György által tervezett intézményben ugyanis négy évtizede a művelődési központ mellett könyvtár és képcsarnok kezdte meg működését. Mindezt azonban a mai fiatalok, sőt a fiatal felnőttek nem láthatták, mert egy elhibázott döntés nyomán „jött az üzletek kora”. Képek és könyvek helyett hosszú évekig a használatra látványa fogadta a Fő térre látogatót. Ez ért most véget azzal, hogy a Phare pályázat segítségével az egykori könyvtár helyén galéria és irodalmi kávéház, a képcsarnok helyén pedig konferenciaterem áll rendelkezésre új lehetőségként.

GALÉRIA ÉS KÁVÉHÁZ

■ **Mindezek valóban új lehetőségek, de ehhez képest a galéria és a kávéház üresen áll és kérdéses, hogy a kis befogadóképességű konferenciaterem milyen változást hoz az intézmény tevékenységében?**

A galériát és a kávéházat a jelenleg érvényes közgyűlési döntés értelmében nem az intézmény üzemelteti, hanem vállalkozásba adjuk. A pályáztatás – az illetékes önkormányzati bizottság jóváhagyásával – megtörtént. Az első menetben – bár számos érdeklődő volt – pályázat nem érkezett. A második

■ KOVÁCS BODOR SÁNDOR FELVÉTELE

■ KOVÁCS BODOR SÁNDOR FELVÉTELE

■ KOVÁCS BODOR SÁNDOR FELVÉTELE

kiírásra hárman pályáztak, közülük a Langár Tamás-Frei Tamás kettős pályázata nyert, így velük kötünk szerződést. Ezt követően pedig az a dolgunk, hogy az elfogadott pályázatban foglaltak megvalósulása, illetve a bérleti szerződés betartása felett őrkdjünk és természetesen az, hogy együttműködünk a vállalkozóval. A kétfordulósra sikeredett pályázat valóban okoz némi időcsúszást, de ha az eredménye egy színvonalas, jól működő galéria és kulturális kávéház lesz, akkor biztosan megérte a kis várakozást. Ami pedig a konferencia termet illeti, a kialakult helyzet igazából Janus-arcú. Egyfelől az intézményen belül ezzel lényegesen javultak a konferencia rendezés feltételei, amit már három sikeres rendezvény is bizonyított. Másfelől a városban sajnos kedvezőtlenül változtak a dolgok. Itt elsősorban arra gondolok, hogy a program indításakor még létezett az intézmény tőszomszédságában a szálloda és az étterem, arról már nem is szólva, hogy ma egy országos vagy nemzetközi konferencia parkolási igényei is teljesíthetetlenek. Mindezek hiánya a hazai és külföldi konferenciaszervezési tapasztalatok alapján hosszú távon akadály lehet e funkció kiteljesedésének, de ezen túlmenően Salgótarján idegenforgalmi célú fejlődésének is.

NORMÁL KERÉKVÁGÁSBAN

■ **Mielőtt az intézmény hagyományos kulturális-közművelődési tevékenységére térnénk, beszéljünk arról, ami nemcsak szóbeszéd tárgya, hanem esetenként szemmel is látható. Nevezetesen, hogy számos hibával, hiányossággal vették át a felújított intézményt.**

Kezdjük azzal, hogy az eredeti programban is csak az intézmény részleges felújítása szerepelt és nem a teljes. Ez a tény önmagában választ ad sok kérdésre. Csak példaként említem, hogy mi szeretett volna a kert átlátszó tetővel történő befedését, az információ és a porta átalakítását vagy a zenekari árok megnagyobbítását. Ezek azonban – elsősorban anyagi okok miatt – kimaradtak a részleges felújításból. Ami az észrevételek, illetve kritikák másik csoportját illeti, valóban vannak hiányosságok. Ezek azonban az ilyen esetekben szokásos hiánypótlások és garanciális javítások körébe tartoznak. Ezeket mind észrevételeztük a beruházás gazdája, az önkormányzat felé. Mi az intézményt működtetésre vettük át és működtetni – mint ahogyan a szeptember vége eltelt időszak bizonyítja – lehet a mindenki által ismert hibákkal együtt is. A feladat természetesen adott. Az önkormányzatnak és az intézménynek saját feladat és hatáskörében a lehető legrövidebb idő alatt a lehető legjobb állapotot kell teremtenie. A hagyomá-

■ KOVÁCS BODOR SÁNDOR FELVÉTELE

FOTÓ: JAMK ARCHIVUM

nyos kulturális, közművelődési tevékenységre vonatkozóan ez évi feladataink – a lehetőségeinkkel együtt – adottak. Mindenek előtt a „tartsásainkat” kellett rendezni – három bérletes színházi előadással. Ezzel gyakorlatilag egy időben indítottuk az új évadot színházi, zenei és filmes vonalon. A felújítás miatt elmaradt tavaszi rendezvények helyett az őszi kínálatot gazdagította a Cotton Club Singers, az Egy páratlan páros opera és operett est, vagy Sebestyén Márta fellépése a Dúvó együttes kíséretével. November elején visszaköltözhetek a házba kiscsoportjaink is, és újra van kiállítás a fotógalériában és az üvegcsarnokban. Egyszóval lassan visszatér az élet a normál kerékvágásba. Ami a jövőt illeti egy képpel kezdem. A „Tarjáni Városlakó” első számának címlapján a középpontban a József Attila Művelődési és Konferencia Központ látszik. Ezt önmagán túlmutatónak érzem, jelképe – remélem nemcsak számomra – annak, hogy a városi élet kötőszöveve, kovása a kultúra és annak egyik centruma Salgótarjánban a mi intézményünk. Ezen belül mi elsősorban a meglévő programjaink értékfókuszú, minőségi fejlesztésében gondolkodunk. Természetesen várjuk, hogy az új önkormányzat megfogalmazza a nagyon hiányzó városi kulturális stratégiát, amelynek nemcsak végrehajtásában, hanem előkészítésében is szívesen részt vállalunk.

A KULTÚRA SZABAD

■ **Ha már az önkormányzatot említette, tizenkét év szocialista városvezetés után most jobboldali irányítása van a városnak. Jár-e valamilyen következménnyel ez a változás az intézmény számára?**

A József Attila MKK művelődési intézmény, ahol pártpolitikával eddig sem és ezután sem foglalkozunk. Bennünket a közönség színvonalas kulturális ellátása érdekel. Ez a mérce és ezért az önkormányzat politikai színváltása önmagában nem befolyásolhatja az intézmény jövőjét. Őszintén remélem, hogy érdekeink a városi kultúra fejlesztésében egybeesnek a mindenkori önkormányzat érdekeivel és továbbra is érvényesíthető az az alapelv, hogy a kultúra szabad, területein semmiféle közvetlen politikai-ideológiai

beavatkozásnak helye nincsen. Mi eddig is ebben a szellemben dolgoztunk, már csak ezért sincs e tekintetben szükség semmiféle „kiigazításra”. Persze mi is megkülönböztetünk jobb és baloldali színészt – aszerint, hogy rendezői jobbról vagy rendezői balról jön be a színpadra, ahol viszont már csak az esztétikai-művészi érték és a tehetség számít.

■ **Végezetül engedjen meg egy személyes kérdést, ami adott esetben befolyásolhatja az intézmény megítélését is. Igaz-e, hogy tanácsadó szerepet kapott a jelenlegi önkormányzati vezetőtől?**

Nem Ön az első, aki megkérdezi ezt. A válaszom mindig ugyanaz, ez a „hír” ha nem is a tarjáni nagylegendák, de a kislegendák közé tartozik. Sem az előző, sem a jelenlegi polgármester felkent, fizetett tanácsadója nem voltam, nem vagyok. Ez azonban nem összekeverendő azzal – bár a jelek szerint egyesek mégis azt teszik – ha a mindenkori polgármester megtisztelt: véleményemet kéri, s akkor a legjobb tudásom szerint állok rendelkezésére. Az intézmény megítélését reményeim szerint nem a legendák, hanem a teljesítménye határozza meg.

FOTÓ: JAMK ARCHIVUM

ÖTVEN ÉVE HORDJUK A KERESZTET

■ SALGÓTARJÁN, 1956 CÍMŰ KÖNYV KÉPANYAGÁBÓL

> SÜLYOK LÁSZLÓ

A baj nem 1956. október 23-án kezdődött. Előzményei visszanyúlnak az 1940-es évek második felére, amikor az ország irányítását olyan Moszkvából hazatért személyek kaparintották meg, akik nem ismerték a magyar társadalmi és gazdasági viszonyokat, az állampolgárok gondolkodását, igényeit, s idegen szellemiséget tettek

kötelező gyakorlattá. A Rákosi-rendszer általános elégedetlenséget keltett. Ebbe a folyamatba illeszkednek a 1956-os salgótarjáni események is, köztük az elborzasztó és szégyenletes december 8-i kádárista sortűz – hiszen nemcsak a pufajkások lőttek, hanem a rendőrök és a szovjet katonák is.

Mielőtt rátérnénk a tömegtüntetés és a példátlan mérszárlás taglalására, jellemezzük, milyen volt a politikai helyzet 1956 decemberének elején, a forradalom és szabadságharc eltiprásakor.

KETTŐS HATALOM

A törvénytelenül hatalomra került **Kádár-kormány** és **pártjával**, a Magyar Szocialista Munkáspárttal szemben mindenkit megdöbbentő, egyöntetű és általános társadalmi ellenállás bontakozott ki. A demokratikusan megválasztott **munkástanácsok** őrizték a forradalom szellemét, s a munkások kiálltak vezetőik mellett. Következményeként **kettős hatalom** alakult ki: a munkahelyeken és a településeken gyakorlatilag a munkástanácsok akarata érvényesült, fent viszont elszánt agresszivitással, megfélemlítéssel és megvesztegetéssel egyre türelmetlenebbül szervezte magát a kádári hatalom. A novemberi **második szovjet invázió** után lényegében már csak a kommunistáknak volt fegyverük, következesképpen a munkástanácsok tárgyalásos rendezésre törekedtek. Kádárék azonban a társadalom kifárasztására

■ A BM Főosztályal szembeni bérház, melynek falába a legtöbb lövedék fúródott

törekedtek, és a megbeszéléseket pusztá időhúzásra használták. Persze az emberek hajthatatlanok: kiktartanak **októberi követeléseik és a Nagy Imre-kormány** mellett. Ezért az újrászervezett bolsevik típusú kommunista hatalom az erőszak eszközához nyúlt. **Sortüzekkel némitotta el** az embereket és legfőbb támaszukat, a munkástanácsokat, így számolta fel végül a kettős hatalmat.

A **salgótarjáni vérengzés** csak egy volt a sok közül. De ez volt az első, amely utat nyitott a többinek, az egrinek, a tatabányainak stb. S egyáltalán nem véletlen, hogy éppen Salgótarjában kezdődött el a leszámolás. A nógrádi iparmedencében ugyanis a munkások és a bányászok a legkövetkezetesebben kitartottak a munkástanácsok mellett. Egyszerűen elengedték a fülük mellett a Kádár-kormány szírhangjait. Furcsa ezt hallani egy olyan városban, mint Salgótarján, amelyre túlbuzgóságra mindig hajlamos „bolsevik” vezetői a „kis Moszkva” nevet ragasztották. Ami 1956 utolsó hónapjaiban történt egyértelműen az ellenkezőjét bizonyítja: a proletárok itt is egészséges gondolkodású hazafiaknak bizonyultak. Akik viszont fegyverrel álltak szemben velük: zömükben alulképzett, erkölcsileg is kikezdhető, az italozásban és basáskodásban élenjáró, karrierista kommunisták voltak. Példának okáért, amíg **Deme Attila**, illetve **Hadady Rudolf** és **Hargitay Lajos** nemzetőrsége tartotta fenn a rendet, addig a városban nyugalom volt, nem történtek kilengések, atrocitások. A karhatalmista pufajkások idejében ez nem mondható el. Félt a város; nem érezték magukat biztonságban az emberek – de talán ez is volt a cél. Így lehetett ugyanis – kissé megreformálva ugyan – a régi kommunista rendszert visszaállítani.

„MÁTÓL FOGVA LÖVÜNK!”

December 4-étől az iparmedence munkástanácsai a munka felvételének lehetőségeiről tárgyaltak – egymás közt és a hatalom képviselővel. A december 5-i nagybányai tárgyalás – a kormány termelési biztosával, a belügyi kiküldöttel és a szovjet megszálló parancsnokság tisztjeivel – eredménytelen volt. Ugyanerre a sorsra jutott a szűkebb körű, esti salgótarjáni megbeszélés is. A kormányoldal csak hitegetett, a munkásoknak viszont konkrétumok kellett volna. A valódi megegyezés céljából több megyei munkástanácsi vezetőt Budapestre küldtek, nem először, magával a kormánnyal tárgyalni. Közben a legfelső kormány és pártvezetés szintjén megszületett a döntés, amit **Marosán György**, a hírhedt hor-dósónok kendőzetlenül vágott a nógrádi küldött, a megyei munkástanács elnökhelyettese, **Steigerwald Ottó** arcába: „Mától fogva nem tárgyalunk, **mától fogva lövünk!**”

És még aznap délelőtt, tehát december 8-án, szombaton, valósággá vált a fenyegetés. Steigerwald elborzadva hallotta a telefonban, mi történt odahaza, s azonnal tájékoztatta a forradalmi ellenállás központját, a Nagybudapesti Munkástanácsot.

A történeteket idézzük fel a megyei történések leírása alapján (az **1956 Nógrád megyei kronológiája és személyi adattára** című könyvből):

„A tüntetők 9 órától folyamatosan érkeztek a főosztály elé. Először a kisterenyek kb. 100-150 fős csoportja..., akik előtt egy rendőrtiszt tartott beszédet, s többek között azt kérte, hogy válasszanak egy 5 fős delegációt, akikkel tárgyal a rendőrség. A jelenlévők ezt nem vállalták... Tizenegy órára már mintegy 3-4000 fő gyűlt össze. Elfoglalták a rendőrség és a megyei tanács előtti útszakaszt és a járdát. Hangzatos jelszavakat kiabáltak, és követelték a letartóztatottak szabadon bocsátását, a szovjet csapatok kivonását, és hangoztatták, hogy nem ismerik el a Kádár-kormányt. Többen szidalmazták a kivezényelt pufajkás karhatalmi egységet is...”

Ebben a feszült helyzetben dördült el a megyetanács előtt egy, vagy több karhatalmista géppisztolya, majd ezt követően dobta el **Ferencz István** AKÖV garázsmester a nála lévő gyakorló hanggránátot a tanácsépület előtt álló karhatalmisták mögötti füves területre azzal a szándékkal, hogy a további lövöldözést megakadályozza... ezután a rendőrség előtt is megszólaltak a szovjet katonák és valószínűleg az ott lévő rendőrök fegyverei is.”

A tüntető salgótarjáni munkások és környékbeli bányászok két letartóztatott személy szabadon bocsátását szerették volna elérni. **Gál Lajos** kisterenyek aknászát – és **Viczián Tiborét**, a börtönből a forradalom alatt elengedett, szűpataki politikai fogolyét. A sors fintora, hogy a két ember egyáltalán nem ismerte egymást, a rendőrségen sem szembesítették őket. Nagyon valószínű, hogy **ürügyként tartóztatták le őket**. Ezzel lehetett ugyanis a tömeget a megyei épületek elé csalni, valamiféle erődemonstrációt felmutatni. Persze azt nem állíthatjuk, hogy ilyen nagyarányú vérfürdőre készültek a hatalom emberei, az

■ A szovjet emlékmű ledöntése a Szabadság téren

viszont igaz, hogy mindenképpen végleg pontot akartak tenni a politikai huzavonára. Az látszik valószínűnek, hogy a vezetők kezéből kicsúszott az irányítás, és az akkor is ittas pufajkások labilis idegrendszere, ijedtsége alakította az eseményeket.

Az emlékezők szerint két tárat lőttek ki a pufajkások, s a két épület felől külön-külön tüzeltek a tüntetőkre. Lőttek a menekülőkre is. Pontosan nem tudjuk, **mennyien haltak meg**. A forrásokban olvashatunk: 10-12-ről, 56-ról, több mint 80-ról és 131-ről is. A történészek 46-47 személy halotti anyakönyvi kivonatát tudták felkutatni. Az áldozatok között nők és gyermekek is voltak. Többségük azonban fiatal munkásember. **Ők let-**

tek volna az ellenforradalmárok; a saját néphatalmuk ellen lázadók? Ugye, ezt normális ésszel nem lehet feltételezni... Pedig ezt mondtuk, ezt tanították 33 éven át.

NE FELEJTSÜNK!

Az események tudatos elferdítése, a hazudozás egyébként már az első percben elkezdődött. Ezért az, aki tisztán akar látni az eseményekben, csak a rendszerváltás után született írásokat forgassa, de azokat is kritikus szemmel, mivel esetenként azokban is talál tévedéseket (tehát ilyen makacs dolog a megszokás). Végezetül megkérdezzük: hogyan gondoljunk az ötven évvel ezelőtti történetekre; kövesse-e bosszú a példátlanul kegyetlen megtorlást?

Mielőtt megfogalmaznák a válaszukat, gondolkodjanak el a 80 éves **Balázs László** címfestő 1989-ben mondott szavain (ekkor már szabadon fogalmazhattunk): „... tiszteltem, becsültem mindig mások politikai meggyőződését..., ha nem gonosz emberként gyakorolta. Így szeretnék továbbra is élni. **Mondjunk le a bosszúról.**” **De soha ne felejtsünk!**

VILÁGVÁNDOR NÉPZENÉSZEK

> BALÁS RÓBERT

www.duvo.hu

Kapodom a fejem, mert az egyik héten az edmontoni, a másik héten a vancouveri újságban látom őket. Majd az interneten olvasom, hogy zajos sikerrel léptek fel Seattle-ben. Aztán Chicagóban. Jesszusom, csak el ne rabolják a bandátt Al Capone „unokái!” Szívósan nyomozok tovább, de az ismerősök azt javallják: szaladjak utánuk Berlinbe, mert oda kísérték – és ott kísérik – Sebestyén Mártát. Majd azt hallom, hogy a stockholmi utcán muzsikálnak, ahonnan éppen hazajöttem. Hogy lesz ebből riport? Már-már érlelődött bennem, hogy kerestetem őket az Interpool segítségével, vagy a Vöröskereszten keresztül. Végül hozzám is beköszöntött a szerencse: a minap „véletlenül” itthon leltem a Dűvő népi zenekart, akiknek példája ékesen bizonyítja, hogy van remény: salgótarjániként – itt élve, munkálkodva – is el lehet jutni a nemzetközi sikerekig. A fiúk a minap bebizonyították azt is, hogy lehet próféta az emberfia saját hazájában: hatalmas sikerű koncertet adtak Sebestyén Mártával Salgótarjánban, a felújított József Attila Művelődési Központban.

Nem vagyunk olyan nagy világutazók, mint Willy Fogg a híres Verne-regényben, de örömmel teszünk eleget a külföldi meghívásoknak, hiszen ezek is azt jelzik, hogy elértünk már egy bizonyos színvonalat, amelyre talán büszkéek is lehetünk – említi **Hrúz Dénes**, az együttes vezetője és primása. – Különleges kihívás számunkra koncertet adni külföldön, hiszen a magyar népi kultúrát képviselhetjük. Előfordul, hogy hatalmas fesztiválok, több tízezer néző előtt lépünk fel, amelyhez nem vagyunk hozzászokva, de még sehol sem vallottunk szégyent. Szerencsére itthon sincs okunk panaszra, hiszen legutóbb is az országos szólótánc-fesztivál selejtezőjének zenei kíséretére kérték fel a Dűvőt, de a népzenei élet többi fontos – fővárosi és vidéki – helyszínén és rendszeresen jelen vagyunk. Emellett természetesen Salgótarjánban is dolgozunk, hiszen jómagam 1984 óta tanítok a Váczi Gyula Művészeti Iskolában. A Dűvő egyébként alakulása óta hagyományosan a **Nógrád Táncegyüttes** kísérezzenekara.

SIKERTÖRTÉNET

Csakugyan... Hogyan is kezdődött az immár több mint negyedszázados sikertörténet? Nos, mint megtudtuk, a **Nógrád Táncegyüttes** 1975-ös megalakulása után szükség volt egy kísérezzenekarra. Ezért 1979 októberében, **Szabó Gáspár** vezetésével, **Orbán György**, **Oszwald György** és **Babják György** részvételével zenetanárokból és más képzett muzsikusokból összeállt a Dűvő Népzenei Együttes. Az elnevezést, amely a népi vonósenekarok kísérő hangszereinek egyik játékmódját jelenti, a zenekarvezető javaslatára választották.

A Dúvó együttes kezdettől fogva magyar népzene-t játszik hagyományőrző stílusban. A Nógrád, a Jászság, és a Balassi táncegyüttesek, hagyomány-őrző táborok, táncházak, folklórrendezvények zenei kísérete, tánc-koreográfiák zenei összeállítása mellett – immár 1981-től – önálló zenekarként is koncerteznek.

A csapat az elmúlt negyedszázad során – változó felállásban – számtalan rangos hazai és külföldi fesztiválon mutatta be tudását, így eljutottak az **Egyesült Államokba, Kanadába, a Benelux-államokba, Spanyolországba, Franciaországba, Törökországba, Finnországba, Görögországba, Ausztriába, Izraelbe, Lengyelországba, Portugáliába, Svédországba, de Mexikóban, sőt Puerto Ricóban** is megfordultak.

Az együttes jelenlegi tagjai: **Hrúz Dénes, Andrásy Ferenc, Hrúz Szabolcs, Tóth Gergely, Terék József.**

■ **Hogyan lettél zenész, mióta hegedülsz, és mikor kerültél az együttesbe?** – fordulok Hrúz Déneshez, aki a zenekar rangidőse, vezetője és primása.

Édesapám, Hrúz Bertalan Szécsényfelfalu muzsikus volt, ezért gyerekkoromtól a népzeneben éltem. Kiskoromtól muzsikáltam édesapám mellett, és Szabó Gáspárnál is tanultam hegedülni. De mivel a hetvenes évekre esett az ifjúságom, én is gitárt ragadtam, és belekóstoltam a beatzenébe, megízleltem az izgalmas klubéletet. A sorkatonai szolgálatomat 1979-1981 között töltöttem, és ott ismerkedtem meg az autentikus népzenevel, amikor bekapcsolódtam a helyi táncegyüttes zenei kíséretébe. Ez a két év játszott nagy szerepet abban, hogy a leszerelés után, 1981. március 16-tól a Dúvó együttes tagja lettem.

■ **A nevedből ítélve, nem vagy rokona Petőfi Sándornak?**

De igen, legalábbis a mamájának, Hrúz Máriának a névrokona vagyok – mondja nevetve. – A sors érdekessége, hogy két évig Kiskőrösön, a költő szülővárosában katonáskodtam. Mindezek ellenére, eddig még nem kutattam mélyebben a rokoni szálak után. Annyi biztos, hogy Petőfi édesanyja a Felvidékről származik, de a Hrúz név ott sem gyakori, így akár még az is lehetséges, hogy bennünk van Petőfi vére, hiszen mi is művészeltek vagyunk.

Mindez vonatkozhat Dénes öccsére, **Szabolcsra** is, aki korábban sokáig a zenekar brácsása volt, míg most főleg bátyja munkáját segíti hegedűjátékával.

■ **Természetes volt-e számodra, hogy Dénes után a zenekar tagja legyél?**

Igen, hiszen ugyanabban a családban nőttem fel. Engem is korán rabul ejtett a zene. Igaz, hogy hegedű szakon végeztem, de 1987-ben, a zenekarba kerülésemkor brácsásra volt szükség. Így ezen a hangszereken kezdtem a munkámat az együttesben, és egészen a jelenlegi felállásig brácsáztam a zenekarban. Öröm a Dúvóban zenélni, hiszen a csapat jól működik, remekül dolgozunk együtt, és hagyjuk egymást érvényesülni. Emellett rengeteg élményt jelentenek számomra a gyűjtő utak, ahol rengeteg kiváló népzenezzsel kerültem barátságba.

A zenekar cimbalmosa, tekerőse, esetenként bőgőse **Andrásy Ferenc**, aki már több mint húsz

éve játszik az együttesben. Mielőtt belépett volna a zenekarba, a József Attila Művelődési Központban dolgozott.

- Mivel a Nógrád Táncegyüttes a hetvenes évek végén még a művelődési házban próbált, nem volt nehéz kikötnöm a Dúvóban, ahol eleinte tekerőlanton játszottam. Később felmerült az ötlet, mi lenne, ha cimbalom is kerülne a zenekarba. Így egy régi hangszer felújításával és **Budai Toncsi**

bácsi segítségével lehetőségem nyílt képezni magam. Azóta már oktatom is ezt a csodálatos hangszert, 1987-től foglalkozom utánpótlásképzéssel. Időközben Déneshez hasonlóan elvégeztem a szarvasi főiskolát, és cimbalom mellett tekerőt is oktatok.

■ **Úgy tudjuk, hogy a zene mellett mesemondással is foglalkozol.**

Igen. Pár évvel ezelőtt késztetést éreztem arra, hogy Nagy Zoltán tanár úr munkáját folytassam. Így kezdtem el a környékbeli palóc településekről gyűjtött meséket előadni.

A zenekarvezető szerint az első „saját termés” **Tóth Gergő**, aki a banda brácsása.

Kisgyerekkorom óta tanulok Dénestől és Szabolcstól népzene – említi. – Őket tartom példaképeimnek. Viszonylag korán kezdtem muzsikálni a Tücsök, majd a Kincsér zenekarban, így volt már előgyakorlatom, mégis nagy megtiszteltetés volt számomra a Dúvó felkérése, amelyet gondolkodás nélkül elfogadtam. Szabadidőmben, a gödöllői zeneiskolában oktatok.

A csapat bőgőse, **Terék József** eredetileg szaxofonon játszik. Hogy is van ez...?

Bőgőn először 2000 nyarán játszottam, ekkor találkoztam Tóth Gergővel Jászkiséren. Neki köszönhetem, hogy az együttes tagja vagyok, ugyanis Dénesék számára ismeretlen voltam. A felkérést visszautasítani esztelenység lett volna, hiszen minden fiatal zenésznek megtiszteltetés ilyen nagy múltú bandában játszani. A zenélés mellett otthon, a tápiószentmártoni művészeti iskolában furulyát oktatok.

MINDEN ÉVBEN ERDÉLYBEN

Az iméntiekből is kitűnik, hogy a csapat tagjai nagy hangsúlyt fektetnek a zenés utánpótlás-nevelésre. Számos növendéket tanítanak – hegedű, kontra, brácsa, cimbalom, bőgő, tekerőlant, pásztorfurulya, dudu, szaxofon, ütőgardon, kobza, klarinét hangszereken – Salgótarjánban, Kazáron, Gödöllőn, Tápiószentmártonban. Az elmúlt évek során tanítottak Hollandiában, Luxemburgban, Németországban, Kanadában és az Egyesült Államokban is tanítottak. A zenekar tagjai által nevelt önálló csoportok: a Kabar, a Tücsök, a Salgó és a Kincsér.

■ **Tanítványaid közül kire vagy a legbüszkébb?** – fordulok Hrúz Déneshez.

1984-től tanítok a zeneiskola, mai nevén a Váczi Gyula Művészeti Iskola népzene tanszakán, ahol az évek során rengeteg növendékkal szerettem meg a magyar népzene. Büszke vagyok a „Ki mit

tud?”-győztes Lenkó Péterre, aki már önálló zenekarral dolgozik. Szívesen gondolok Bacskai Balázusra, Markó Karolára, Székely Gáborra, de sorolhatnék másokat is, akikből zenekarok verbuválódtak. Ilyen a mihálygergei Tücsök és a Lenkó Peti vezette Kincser zenekar. Természetesen nagyon közel áll a szívemhez Tóth Gergő, aki már velünk játszik.

Mint Hruz Dénes említi, a tanítás mellett legfőbb szenvedélyük a gyűjtés. Ezért minden évben felkeresik Erdélyt, ahol a hangszeres zenéből még mindig van mit összegyűjteni. A Dűvő gazdag repertoárjában a Kárpát-medence mindegyik népének a zenéje megtalálható, így – a teljesség igénye nélkül – a Palóc vidékről, Szatmárból, a Bodrogközről, a Dél-Alföldről, a Dunántúlról, Erdélyből, Kalotaszegről, a Szilágyságból, a Mezőségről, a Székelyföldről, a Küküllő mentéről származó, sőt gyimesi és moldvai muzsikát is játszanak.

...és Rimóc a szívünk csücske; Holecz Istvánnéval nemrégiben közös lemezünk jelent meg, és fel is léptünk együtt a közelmúltban – teszi hozzá a zenekarvezető.

■ **Sűrű a programotok** – vetem fel Hruz Dénesnek.

A nyarunk kemény volt! Az egyik napon Berlinben koncerteztünk Sebestyén Mártával, majd hazajöttünk, és másnap repültünk Kanadába. De hasonlóan indultunk Svédországba is... Ezután azt hittük, hogy a nehéz nyár után az ősszel majd pihenünk, de az élet másként alakította a helyzetet. Így például az országos szőlőtánc-fesztivál selejtezőjére is – amely a Hagyományok Házában volt – bennünket kértek fel kísérezzenekarnak, amely jelentős elismerés, és büszkék vagyunk rá. Elég sűrű a programunk, fellép(t)ünk Budapesten, Százhalombattán, Jászberényben, nem beszélve az itthoni feladatokról, amelyek közül kiemelkedett a Sebestyén Mártával adott közös koncertünk. Berlin után szűkebb hazánkban is együtt léphettünk fel a magyar népzene világstárijával.

■ **Hogyan kerültetek kapcsolatba Sebestyén Mártával?**

Ő választott bennünket! Az ismeretségünk legalább 25 évre nyúlik vissza. Már akkor is dolgoztunk együtt, amikor Márta még kezdő volt. Azután Kallós Zoli bácsi születésnap buliján, Székesfehérváron találkoztunk. Úgy tudom, „mosolyszünetben” volt a Muzsikással, és felhívott, hogy nem kísérenk-e el Berlinbe, illetve nem kísérenk-e őt Berlinben. Hát persze, hogy kimentünk vele a német fővárosba! Mártával közös műsort alakítottunk ki, amelyet most Salgótarjában is sikerült bemutatnunk. Reméljük, hosszú távú lesz ez a kapcsolat.

■ **Minek köszönhető, hogy „éjjel-nappal” a tengerentúlon szerepeltek?**

Az 1997-es szekszárdi Duna menti fesztiválon ismerkedtünk meg Teslik Lindával, aki nem sokkal később meghívott a Seattle-ben zajló Ti-ti táborba zenélni, oktatni. Azóta minden nyáron, másfél-két hónapot az Egyesült Államokban és Kanadában töltünk, ahol több hagyományörző fesztiválon veszünk részt, és így jutottunk el – Seattle mellett – Chicagóba, Madisonba, Edmontonba, Victoriába és más nagyvárosokba, ahol úgy érzem, méltóképpen képviseltük a magyar népzene.

mint a Madách díj, de Salgótarján Pro Arte- és Pro Urbe-díja is jóleső elismerése munkánkknak. A folkzenekarok országos versenyén elért 4. helyezés is hozzájárult ismertségünkhöz.

■ **Rendkívül népszerűvé vált a „világzene”, amelyben a népzene a pop, a rock és a dzsessz nyelvére ültetik át. Itthon többek között a Ghymes, a Kormorán és Balogh Kálmán, de mindenekelőtt Sebestyén Márta óriási sikereket ér el ezzel a zenével. Nem gondoltatok még efféle „kirándulásra?”**

Csak rendkívül finoman és óvatosan szabad hozzájárulni az eredeti népi muzsikához, mert fennáll a veszélye, hogy giccset csinál az ember. Sajnos sok ilyen példát látok-hallok. Márpedig a népzene nem giccs, hanem az emberek lelkéből jövő tiszta, gyönyörű muzsika, amelyet nem szabad feláldozni a népszerűség és az anyagi sikerek oltárán. Néhanapján magunk is feldolgozunk egy-egy eredeti darabot, hiszen a világgal együtt a népzene is változik. Előnyt jelent számunkra, hogy Terék Józsi dzsessztanszakon végzett, és jól szaxofonozik, gitározik, így aztán olykor egy-egy dzsesszesebb hangzású számot is előadunk. De változatlanul kitarunk az eredeti népzene, a tiszta folklór mellett.

■ **Eddig hét Dűvő-lemez látott napvilágot. Van-e új album a láthatáron?**

Elkészültünk a nyolcadik lemezünk anyagával. Most már „csak” szponzorokat kell keresnünk a kiadáshoz.

Hm, hiába ... mindig azok a „piszkos” anyagok... Nos, azokat megszerezni sem csekély „művészet”, és sok-sok népi furfang is kell hozzá. Így aztán a folklór még a zenekar menedzselésétől sem áll olyan messzi távol. De ezt Hruz Dénes mindnyájunknál jobban tudja...

LÉLEKBŐL JÖVŐ TISZTA MUZSIKA

■ **A Dűvő, fennállás során számos elismerést kapott; melyik a legkedvesebb?** – fordulok ismét Hruz Déneshez.

Nagy büszkeséggel tölt el az 1983-ban kapott Népművészet Ifjú Mestere cím, és nem kevésbé jó érzés a kétszeres Kiváló Együttes-cím, vala-

„AZÉRT VAGYUNK A VILÁGON, HOGY VALAHOL OTTHON LEGYÜNK BENNE”

> SZABÓ GY. SÁNDOR

Lankás dombok között, a Karancs-Medves hegycsoport lábánál, Somoskőújfaluban él egy művész. Az emberi lét legalapvetőbb igazságairól festi tiszta színekben felfénylő „meditációs” képeit, melyeket jelekké fokozott, de eredeti létüket-lényüket is megőrző növények, madarak (gólyák, kacsák, csirkék, meghatározhatatlan számú szárnyasok) nyulak, tehenek, disznók, kígyók, más állatok, s a velük abivalens viszonyban együtt élő, szuggesztív tekintetű, formailag sematizált emberfigurák népesítenek be. Sokszor kérdezték már tőle – akik elsősorban Budapestet tartják a magyar kultúra forrásvidékének –, hogy nem hátrányos-e művészetére ez az önként vállalt vidéki kívülállás, a kör peremén való létezés? Azonban, aki olyan képeket fest, mint Földi Péter, s akinek a természettel való szerves együttélés, a népi hagyomány, és a tiszta naivsággal készült gyermekrajz eleven inspirációs forrás, mi mást mondhatna, mint Tamási Áron. „Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne”.

Számára csak ez lehet az őszinte és hiteles művészet alapja, kötődés ahhoz a kultúrához, amely felnevelni és kiemelni képes bennünket, mégpedig úgy, ahogyan Vajda Lajos írta: „Tradíció nélkül nem lehet semmit sem csinálni, s ez a magyar körülmények között csak a népművészet lehet. Visszanézünk a múltba, hogy jobban megerősödjünk, s hogy a múlt értékeit megmentsük, és a jövő számára adjuk át.” Így, aki – mint ahogyan Földi is teszi – tradíciót ápol, s akinek művészete az ősi primitív és modern, gondolatilag összetett látásmód szintézise, nem lehet provinciális; s azon túl sem stílusokhoz nem sorolható, sem tényleges időhöz nem köthető. – Korunk mértéktelenségében saját mértéket keresve konokul egyéni útját járó. (Részlet a H. Szilasi Ágota által szerkesztett Földi Péter munkásságát felölelő reprezentatív albumból.)

ALBUM AZ ÉLETMŰRŐL

Amikor a somosi porta bejáratán csöngetek, s teszem az amúgy nyitva levő kapujának kilincsére a kezem, két skót juhászkutya enged tovább bizalommal, egyetlen gyanakvó vakkantás nélkül. Néhány lépés, s a házigazda siet elém az udvaron, hóna alatt két üvegpalackkal. Az üdvözlést követően máris a ház emeleti, tágas műtermébe invitál, s amint baktatunk felfelé a falépcsőn, úgy érzem egyre jobban a száradó vásznak, festékek illatát.

Ilyenkor már a meleg műteremben érzem jól magam, odakint a kerti pajtában már hűvösödik. Ez a két hely, ahol tudok dolgozni, ezek valóságos élettereim – jegyzi meg beszélgetőpartnerem, miközben – bontó

PORTRÉ

■ SZABÓ SÁNDOR FELVÉTELE

■ Karakterek III.

■ Nyuszi hopp

hiányában – művészi ügyességgel egymásba akasztva bontja fel a két üveget, és önti poharainkba a gyöngyöző sört.

■ **Talán megbocsájt, hogy H. Szilasi Ágota műértő gondolatait veszem, vettem kölcsön beszélgetésünk bevezetőjéül?**

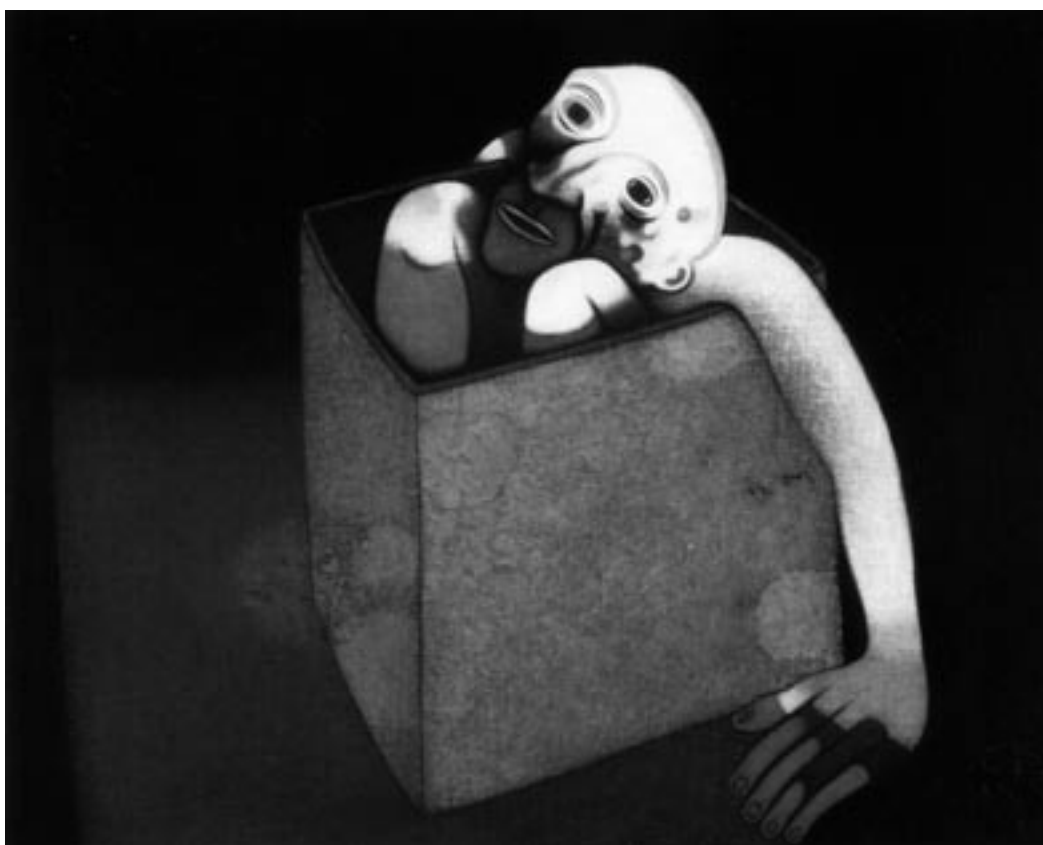
Igaz, őszinte, kiérlelt, szívemnek kedves mondatok ezek. Ágota szerkesztőként, szerzőként a Földi címet viselő testes album megszületésénél bábáskodott, kiválóan formálta művészi egységbe pályámat. 2005-ben jött ki a nyomdából a könyv, megtalálhatóak abban a képeim, s velük együtt az életem.

■ **Minőségileg is kiváló az album. Hogyan sikerült pénzt és kiadót találni?**

Néhány képem bánja az egészet, melyek csereüzlet formájában keltek el.

■ **A legtöbb nógrádi művész kettős életet él. Polgári foglalkozást is kell ahhoz folytatnia, hogy megéljen és alkosson. Ön is ezek közé tartozik...**

Még villanyszerelő is voltam, igaz csak egy évig. Ez is kényszerűségből történt, bár alapja is van, hiszen apám intelmeire hallgatva a villamosipari technikumban tanultam. Somoskői Ödön fes-

Földi Péter 1949-ben Somoskőújfaluban született. Középiskolai tanulmányai befejezése után az egri tanárképző főiskola matematika-rajz szakán szerzett diplomát. Blaskó János, Seres János és Nagy Ernő volt a mestere, de mély inspirációkat kapott a nagy festőelődök: Rembrandt, Van Gogh, Csontváry és Tóth Menyhért életművéből, alkotásaiából is. Első bemutatkozó jellegű tárlatait 1973-ban Salgótarjánban, majd 1977-ben Budapesten rendezte meg, később többek között 1981-ben a fővárosi Vigadó Galériában, 1985-ben Kecskeméten, 1987-ben Hódmezővásárhelyen, 1996-ban Szolnokon jelentkezett önálló kollekcióval, de művei eljutottak – egyéni és csoportos bemutatók keretében - európai, elsősorban francia, német és holland városok galériáiba is. A Földi-képek az ezerkilencszázhetvenes évek második felétől a magyar festészeti és grafikai tárlatok állandó szereplői: alkotásai a stúdió-kiállítások, a salgótarjáni rajzbiennálék és tavaszi tárlatok, az egri akvarellbiennálék, a szegedi nyári tárlatok, a miskolci téli tárlatok, az esztergomi pasztellbiennálék díjazottja. A művész két évtizeden át Somoskőújfalun, az általános iskolában tanított rajzot, míg 1992 óta az egri tanárképző főiskola tanáraként tevékenykedik. 1987-ben Munkácsy-díjat, 1993-ban Magyar Művészetért Díjat kapott. 2001-ben Erdemes-művész, 1994 óta a Magyar Művészeti Akadémia tagja, Salgótarján és Nógrád megye díszpolgára.

tőművész, tanár volt az, aki a pályán elindított: nem grafikusnak, nem iparművészeknek, hanem festőnek és kimondottan festőnek nevelt! Nagyon sokat köszönhetek neki! Hogy miért dolgozom, tanítok immár hosszú évek óta? Mert a munkáimból nem lennék képes eltartani a családomat, s mert megalkuvásra sem voltam, vagyok képes. Évtizedek óta tanítok. Korábban Somoson, jelenleg Egerben, a főiskolán. Még tartom magam, hiszen mindig öröm volt számomra a tanítás, de fáradok. Csak remélni merem, hogy egyszer megszűnik majd az ingázás, hiszen már az ötvenhetedik évemet taposom...

■ **Mit jelentenek Ön számára a fiatalok?**

A tehetséget, a lendületet...

■ **Beleszól a dolgaikba?**

Csak a legszükségesebb ügyekben. Hagyom őket, járják a maguk útján. Sok ötlettel, kiérelt munkával találkozom, s ez jó dolog.

■ **Mi jut ilyenkor eszébe?**

Az, hogy elfut mellettünk az idő, új generációk készülnek, kopogtatnak az ajtón.

ELSŐ LETT A HAJLÉKTALAN

Házigazdám beszélgetés közben elárulja, hogy bejelentkezett nála a Duna TV stábja. Vajon mire lehetnek kíváncsiak a „kör peremén” élő művész életéből? – merül fel bennem a kérdés, amelyre Földi Péter mintegy gondolatolvasó válaszol.

A Hajléktalan miatt jönnek. Ez a festményem amolyan közönségdíjas lett a csatorna rendszeresen visszatérő műsorában.

■ **Szereti a versenyt?**

A „festőversenyt”? Azt nem! Egy-egy mű lassan hat, megérinti a szívet, a lelket, s ott nincs helye kapkodásnak. Ahhoz idő kell, meghittség, intimitás. Bár értem a tévések célját: hirdetni, hogy a művészet nemcsak a „műértőké” – majdnem azt mondtam, hogy műgyűjtőké –, hanem mindenkié. Ilyen szempontból értékes a dolog. Egyébként nem keresett senki. Képet sem kértek, s töredelmesen bevallom, hogy a műsort sem láttam. Csak

a „végeredményről” értesítettek: egy másik alkotással holtversenyben a nézők a Hajléktalant ítélték az első helyre méltónak. Nem műértő ítések, tekintélyes zsűri alkotott véleményt, hanem a „nézők”. Talán ezért esik nagyon jól az elismerés.

■ **Mit lehet tudni erről a műről, mi ihlette?**

A kiszolgáltatottság és a kifosztottság döbbenetes megérzése! Néhány éve Pesten, a nemzeti bank bejárata közelében láttam egy papírdobozt. Olyasfélét, amelybe korunk vívmányait, például tartós fogyasztási cikket – tévét, hűtőt, éppen házimozit, netán plazmatévé – csomagolnak. Ezúttal azonban egy élő, mezítelen férfi feküdt, maga alá húzott lábakkal abban! Elyomorítottan, mint hal a szardíniás dobozban, vagy éppen a több ezer éves sírkamrákból feltárt múmiák. Ez a döbbenet ihlette, s miközben az idő érlelte, a keserű valóság megszülte: az elmúlt években nem változott semmi, nagyon sok mezítelen, kiszolgáltatott, „szardíniás dobozba zsugorított” embertársunkat láthajuk nap mint nap, s nem kell hozzá Pestre menni.

■ **Szavaiban nem kevés keserűség feszül.**

Mert erre van okom. Az elmúlt évek alatt tovább nőtt az elszegényedés, az emberek kiszolgáltatottsága, az enyém, tiéd és az övé... Nem rendhagyó nyelvtanórát akarok tartani, csupán érzékeltetni, hogy tragikusan tágulóban a kör.

■ **Ön politizál?**

Amennyiben egy festő a munkáival politizál. Sok-sok indulat feszül az emberben, bennem is. Külön kegyelemnek tartom, hogy én levezethetem ezt a feszültséget a műteremben, a festőállvány előtt, amikor dolgozni kezdek, és a vászon élni kezd. Néha könnyedén, mondhatni olajozottan megy a dolog, máskor meg gyötrelmesen nehéz. De a legfőbb célom, hogy a régmúltról üzenjek a mának, olyan értékeket mentsek át a jövőnek, melyeket a szülőföldem lakóitól lestem el, gyerekként, serdülőfejjel, vagy éppen deresedő halántékkal. Mindent személyes élményként őrzök. Őrzök? Nem kell őrizni: bennem vannak, a lelkembe vésődtek...

■ **Ez lehet akkor az Ön saját mértéke, konokul egyéni útja.**

Ez, amelyhez a szülőföld segített hozzá. Legjobban apám előrelátó konoksága, anyám szerető állhatatossága, nagyanyám buzgó imája, a közösségben megélt ünnepek és hétköznapiak. A munka órái, az öröm és a gyász, az elmúlás pillanatai, a fák és az erdő, a termőföld és a mező illata, a madarak szabad szárnyalása, gyermeki lét, a társak és a felnőttek világának ezernyi élménye. Számomra ez jelenti a szülőföldet, az ebből táguló mindenséget. Ebből táplálkozom, benne találok témát, belőle merítek ihletet, mióta ecsetet vettem a kezembe.

„MÁSOKÉRT KESERGEK”

■ **Úgy látszik, hogy ez a forrás kiapadhatatlan?**

Igen, ebből fakadnak témáim, színeim, szimbólumaim, egyben abban reménykedem, hogy ebből fakad hitelük is.

■ **Beszélgetésünk során már utalt azokra az ellentmondásos érzésekre, melyek Önben munkálnak. Nem vigasztalja, hogy ebben nincs egyedül?**

Nem vigasztal! Nem magamért, hanem másokért kesergem a nálam jóval szegényebbekért, s azért a szegény országért, melyet a politika felelősei évek óta felelőtlenül tékoznak. Hol a remény mégis? Talán ott, hogy egyszer feléled és erősödik az emberekben az egymás iránti szolidaritás érzése. Emlékszem: a nagyanyám tanított meg imádkozni. Szeretettel plántálta agyamba estéről-estére a lefekvés előtti imát. S bár akad gyarló dolog elég mindennapjaimban, egy-egy rövid fohász, amit tőle tanultam még mindig feltolul emlékezetemben.

■ KOVÁCS BODOR SÁNDOR FELVÉTELEI

ÉLETÜNNEPÉLYESSÉGÜNK

> T. PATAKI LÁSZLÓ

Polgári novellába illő, csöndes téli estékre gondolok.

A karácsony talán valóban egyetlen pontja a naptárnak, melyhez közeledve – ha legbelül készséget nevelünk fel rá – nem várunk mást, mint kölcsönös szeretetet-kifejezést egymás iránt. A tavasz lehet akár egy hónapnyi színesedő zajos esemény, az ősöreg szilveszter a józanságból józanodásba vezető utacska „cifra kapuja”, amikor a petárdák néhány pillanatra elkápráztatnak, s a nemzeti zenét, a Himnuszt durrogások, visongó dudaszó teszi kissé kocsmaivá.

A karácsony más.

Mindig közeledik – megfigyelhető ez a kifejezés –, minden év vége felé ez ugyanígy hallatszik, csendesedő órához melegség társul, s ha mai otthonainkban ritkábban sül is a kétféle beigli, a vaníliaillat mégis biztonsággal, könnyedén megsejthető. Persze csak ha a kedvünk is úgy tartja. A szeretet ünnepeként emlegetett, a humánuskálán legmagasabb pontszámra kalibrált karácsony egy-két napja és estéje, különösen pedig éjjele alkalmat ad a legbensőségesebb találkozásra - éjféli miséjével, családtagjainkra figyelés semmi mással, máskor nem pótolható cselekvésünkkel. A karácsony azért is más, mint a naptár többi ünnepi pontja, mert egyetlen egy valamire nézünk (igaz, rövid ideig), s ki-ki megláthat valamit abból, ami ő maga. Amiért egyedül felelős.

A karácsony talán mégis olyan, mint az új, még be sem rendezett képtár (városunkban most éppen van ilyen), amit lehet rossz ízléssel túlszűfölni, amikor az egyik képtől a másik nem látszik, amikor egyszerre több képet kell néznünk a tarka falon, amikor nincsenek pihentető üres-fehér falrészek (nincsenek csendek), amikor raktár inkább a hõn áhított városi képtár, feleslegben is zajos az illetõ hely.

Az ünnep akkor szép, ha egyszerű. Ezt az egyedül valóságos létezést érdemes komolyan venni.

Amúgy is erősen rétegzett önmagában. Talán az egyetlen ünnepünk, amelyhez a legtöbb jelzõs szerkezet társítható: karácsonyi vásár, nagykarácsony, kiskarácsony, karácsony szent hete, karácsonyest-napi ebéd süteménye, falovon nyargaló karácsony, s persze a mindig külön is említett idõszak karácsony havában, hetében, napján, estéjén.

Karácsony békéje (a legtöbb visszaélés e béke jegyében zajlott), karácsony alkonyatja, az a bizonyos tevékeny idõ, amikor József ácsnak nyomdokaiba lépve fát faragva, fenyõt állítva a legtöbb káromlás felhangzik, s hát itt a mindig „közeledõ” karácsony. Az Úr-vacsora, a fenyõ illata, a karácsonyi kirakatok, a hóbundás karácsony esték az emlékekben, a fehér és fekete karácsonyok meteorológusi örök ünnepi témája, életünneplés-

ségünk tudata – ily' sokaságból építkeznek, s még hozzátehető az örök érzés: ha Isten nem is száll le ezen az estén, karácsony mégis van, mindig van, éppen Ady szerint is.

Pánikosan értékelt (társadalmi szociológia) mai korunk szinte mellõzhető, semmi új nincs benne. Csak mi idõrõl idõre mindenben feltaláljuk a fenyegetõ rémet, csõben a lyukat.

Bárdos Artúr már több mint kilencven éve arról érkezett a *Nyugat* karácsonyközei számában, hogy lám, a gyerekség mindig elvárja az egészen újat, a hajlítható-kacsázó, külön részekbõl összerakott, ideodanyakló humoros fakutya már nem elég neki.

A gyerek nem csak játékot szeretne, hanem minél bonyolultabbat is egyben, mint írta akkor: a berlini Wertheim áruház gyerekosztálya inkább hasonlít(tott) egy nagy gyár technikai laboratóriumához, mint bármi máshoz. Nem változott alapvetõen – s ugyan miként tette volna, ha az ember sem változik – a világ, miként igaz az is, amit a tudós irodalmár szerkesztõ **Ignotus** határozott meg a gyerekrõl szólva: diszpozíciójával rászületik a GÉPRE. Lehetett az akkoriban éppenséggel hidroplán, igazi monoplán, Zeppelin óriásgömb, lebegõszivar, akármí, ami mára némiképpen megváltozva van jelen. Tehát ezen sem érdemes bánkódní, ám örülni sem kell, van és kész. Minden, ami ma-holnap igazán új vagy annak számít és divat.

Mi lehet a karácsonyi szeretettel? Régi-e még vagy egészen új?

Mit ír **Babits** errõl? „...**Elõttem az óra, elõttem a naptár, az óra estét mond, a naptár decembert, egy év! Egy évvel megint szomorúbbak lettünk.**”

A legtöbb életfonal ezen a szent karácsony estén szakad el önmagától, fájdaljától, a fájdalomérzés erejétõl. A karácsony lehet ez is: mindent elhagytunk már, mindenki elhagyott és mégis mindent újra kell kezdenünk. Soha ne egyedül, mindig van, lehet társ, amíg él az ember.

- **Miért nincsenek piros számok az órán?** - ezt is a bánatos költõ kérdezi. Miért ne lehetnének ünnep-órák, ünneppercek, miként vannak bőviben ünnepnapok a naptárakban.

A naptár az év himnusza.

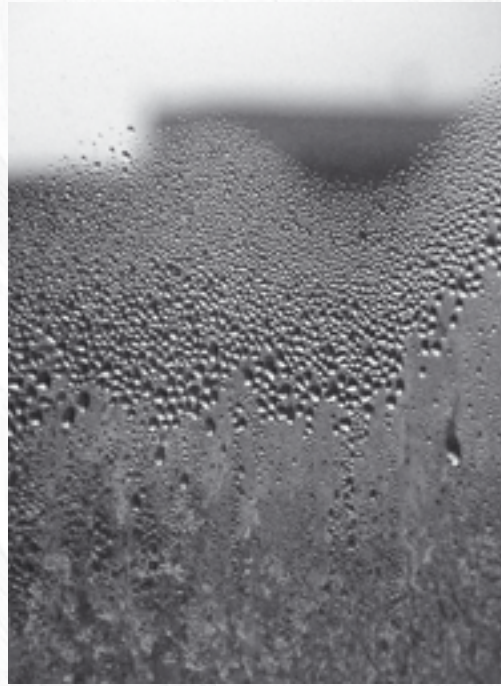
**Az ünnepeknek ritmusa
dobog a rest idõben.**

**A naptár az év himnusza:
vörös napoknak ritmusa
fekete esztendõben.**

Talán mégis minden egyedül rajtunk múlik.

Hogy merjük-e szeretni az ünnepeket, karácsony ünnepét, s hogy idõközben miként utazunk egyik-tõl a másikig szerencsés (mert velünk utazhatnak), az év himnuszt végig velünk éneklõ társainkkal.

CSILLAGFÉNYES ÉG ALATT

> BÓDI TÓTH ELEMÉR

Este fényes szikrák röpködtek a házunk fölött, amikor még megvolt a házunk. A kéményből szálltak. Pillanatonként elenyésztek. Nyomuk sem maradt. De körülfognak bennünket a letűnt idők emlékei. Világítanak is, mint megannyi mécses. És fölöttünk ott van az ég, amiről – tetszik, nem tetszik – tudomást kell venni.

Amikor még nem volt az emberé a tudomány, övé volt a képzelet. Képzete mára fogyatkozóban van, tudománya gyarapodóban, de ez önmagában nem teszi boldogabbá. Ellenkezőleg. Mintha az emberiség gondoljai – nem utolsósorban éppen saját tudománya következményeként – még bonyolultabbá váltak volna. Következésképpen szorongásai is megnövekedtek. Úgy tetszik, nem csak a föld rohan szívárványos magányban. Morális tartás, az egymás iránti felelősség nélkül az ember is oda hullhat, a szavak inflációja, jelentésük gátlástalan kiforgatása, a részinformációk tudatosan irányított áradása megtévesztheti, rettenetes mellékutakra, zsákutcákba sodorhatja, elfelejtheti az értelem és a szív hangját a törékennyé vált világ s benne az önnön sorsán való felelős gondolkodást. Különösen akkor, ha – mint a mesében – mindig akad egy önjelölt lilíomos herceg, aki egyik kezében a tisztaság szeplőtelenül fehér liliomát, a másikban a boldogság kék madarát tartva azt ígéri, leveszi válláról ezt az örök emberi gondot.

Csillagfényes ég alatt élünk, örülünk és szenvedünk, gondjaink viszont a földhöz kötnek bennünket. Jóllehet az emberré válás óta foglalkoztatta elődeinket is a kérdés, mi van fölöttünk, honnan jön, hová megy a Nap, ha időnként meghal, miként támad föl, mit jelentenek a csillagok, hogyan keletkezik az áradás, egyáltalán mi a természet, amelynek részei vagyunk. Ezért is születtek a mitológiák, alakultak ki a vallások, szökkent szárba az ének, a költészet. A válaszok sokasodtak, a kérdések nem kevésbé. Már az idők mélyén megszületett az a kérdés is, mi az ember, mi a célja és értelme létezésének. A tudomány, a filozófia ugyancsak korán belépett a kérdezők sorába, hiszen az ember nemcsak természeti, hanem társadalmi lény is, utóbbi minőségében szintén gondokkal, gazdasági, társadalmi teendőikkel terhelt és az marad a remélt jövőben is.

Nem csak a jelen, de az emberiség múltjának tanulmányozása sem tartozik az üdítő foglalatosságok közé, mégsem nélkülözhető. Úgy látszik, túlságosan is nagy szerepet játszik benne a kard, amely ma már inkább csak jelképes értelemben említendő. Nem azért, mintha valóra vált volna Jesája, azaz Ézsaiás prófétának, a világirodalom egyik legnagyobb költőjének csaknem háromezer év előtti óhajta: „És összetörik kardjaikat sarlókká, fegyverüket vincellérvékké, és nem tanítanak többé háborúskodást.” Nem, erről szó sincs.

Ezek a sorok még mindig időszerűek a változatlanul megváltatlan emberiség fejlődésének legnagyobb dicsőségére. Persze fejlődés azért van, a kardok fegyverrendszerekké alakultak át és lassan kiköltöznek a kozmoszba, a csillagfényes égbe, hogy onnan fenyegezzenek bennünket, valóra váltván az apokalipszis látomásait is, ha csak nem történik addig valami.

Igaz, van egy másik hatalmas fegyvere is az embernek, az írás. A történelemben van példa arra, hogy ez képes népet is megőrizni az évezredek futásában. És mert ilyen ereje van, aki népeket akar megsem-

misíteni, az először az írás, a szellem megsemmisítésével kezd. Nem dicsősége a nemrég elmúlt XX. századnak, hogy pár évtizede szintén könyvmáglyákat gyűjtöttek, hogy aztán krematóriumokkal szórják tele Európát. Nem éréktelen erre emlékeztetni azokat is, akik ugyan nem égettek könyvet, nem gyilkoltak, „csak” éppen becsukták az ablakot és elhúzták a függönyt, nehogy lászanak. Amikor úgy látszik, ismét akadnak, akik odakint az utcákon igyekeznek megszervezni a múltat. Sokak által újra kedvelt magatartás ez most is. Amíg van ablak és van függöny.

Ne húzzuk el. Nézzünk ki az ablakon és lásunk, amíg föllelhető a belső csönd, amiben hallani az óceánok háborgását, a parthoz csapódó hullámok dübörgését, a tisztító szelek muzsikáját, az esőcseppek kopogását éjjel az ablakpárkányon, főlszikráznak a déli tájak színei, az északi hómezők vakító fényei, óriásira nyúlnak a magas hegyek árnyékai, határtalanul nagyot lélegzik a völgy. Amíg ringanak a fák ágai a decemberi szélben. Amíg létezik az emberi világ és fölötte a csillagfényes ég.

► PETROVICS ZSUZSA

Szeretem ezt a várost, kedvelem ezt a megyét. Örömet találok abban, ha időnként belemélyedem a kultúrájába, az életébe, a különböző művészeti irányzatok képviselőinek lehetőségeibe, az eltérő társadalmi rétegek gondjaiba, szociális jellegű problémáiba.

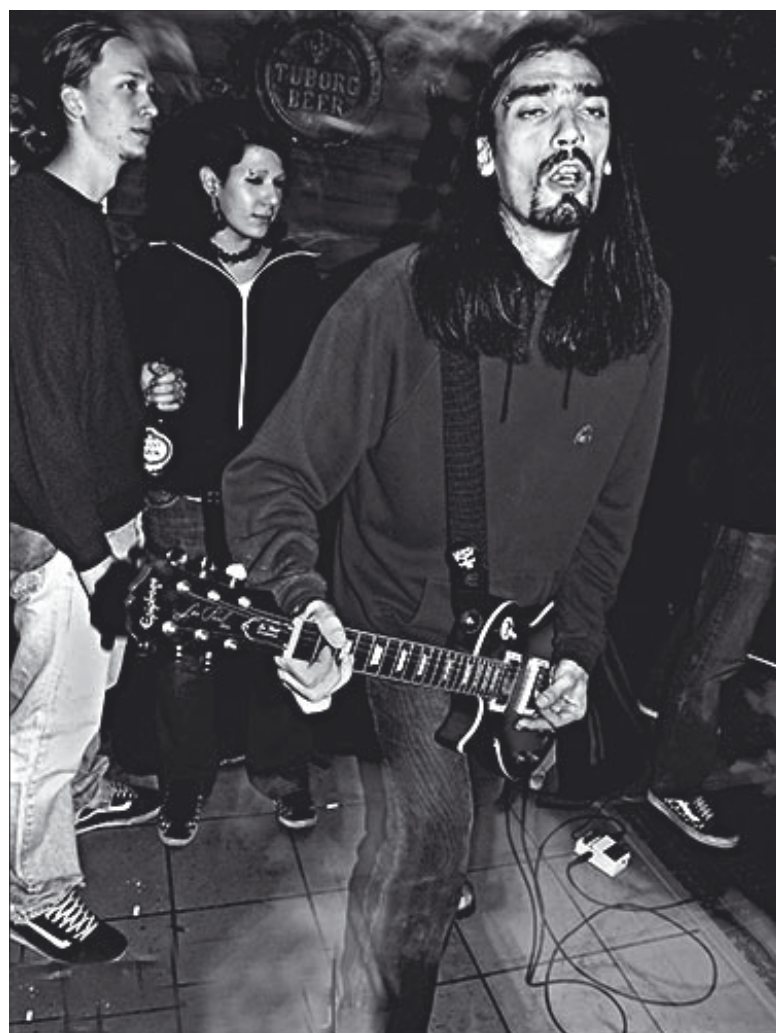
Néhány hónappal ezelőtt történt, amikor hosszasan elgondolkodtam, hogy ebben a városban is volt zenei élet, s nem is akármilyen! Működött a Hangár, virágzott a Bányász Művelődési Ház (a Dexion), koncerteket rendeztek a Kohász Művelődési Központban, a József Attila Megyei Művelődési Központban és a Gerelyes Endre Művelődési Házban. Szinte hónapok alatt eltűnt mindez, pedig remek zenekarokra lehetett büszke a város.

FÜSTÖS KOCSMA MÉLYÉN

Hová lettek? Mi történt velük? Mi lett a rock, a metal, a punk kedvelőivel? Kielégítik-e helyben a rajongók igényeit?

Gyors felmérésem azt bizonyította, hogy szükség van a műfajra, mert sokan szeretik olyan körökben is, amelyről nem is feltételezné az ember. To-

A METÁLZENE ÖNZETLEN HARCOSAI

vábbra is jeles képviselői működnek a városban, s az sem túlzás, ha kijelentjük: ők a metálzene önzetlen harcosai! Gondként jelentkezik, hogy kevesekhez jut el a hír rendezvényeikről.

Úgy vélem, ha senki sem törődik azzal a réteggel, akiknek erre van igényük, akkor érdemes mélyebbre ásni a „kutatásban”.

Megtudtam, hogy létezik Salgótarjánban egy picinyke klub, ahol rendszeresen a koncertek. Sőt akad egy kiskocsmá is, ahol a tulajdonos támo-

gatja a helyi zenekarokat azzal, hogy helyet biztosít nekik időnként egy-egy hétvégi napon. Később kiderült: Mátranovákon, és Nagybátonyban is létezik egy hasonló klub. Városunkban a kultúra ezen elhanyagolt területe leszűkül néhány jóindulatú emberre, akik megpróbálnak teret adni a keményebb műfaj szerelmeseinek.

Ha bárki azt gondolná, hogy ezek a koncertek néhány emberre korlátozódnak csupán a látogatottságban, az téved. A közönség összetétele hihetetlenül színes! Tény, hogy a többség fiatal, de találkozhatunk a koncerteken 30-as, 40-es korosztállyal is. Politika ide, politika oda, ebből a körből is akadnak rendszeresen érdeklődők. Farmert húznak, meg bőrkabátot, és ott vannak, tapsolnak a produkciónak. Jól érzik magukat. A rockerek, metálarcok pedig elfogadnak mindenkit. Itt senkit sem érdekel, hogy hol dolgozik a másik, melyik pártot képviseli, mennyit keres, mit csinál.

A közhiedelemben persze szívesen sztereotipizálják ezt a csoportot. Mint mindenhol, természetesen köztük is vannak „gyanús arcok”. Ezt is tudja mindenki. Amennyit tehetnek, tesznek is ellene. De megtiltani senkinek sem lehet, hogy ne látogasson koncertet. Egyre több ebben a társadalmi szférában is a diplomás, aki itt engedí ki a gőzt. Vannak olyanok, akik a terem csendesebb

közönség kórusban üvölti: „Albi! Albi!” Albi. Ő az együttes dobosa. Gitárosuk komoly hangmérnöki tudással rendelkezik, a helyi koncerteken hangosítja a vendég, illetve a helyi zenekarokat is. A **Macskanadrág** punk csapat. A társulat szerepel már a VIVA tévében, de rendszeres vendégei a Sziget Fesztiválnak is. **Not This Time:** példa értékű banda, példa értékű emberekkel. Punk zenét játszanak, de akad közöttük, aki strait edge-t képvisel: nem fogyaszt alkoholt és nem a csajozásért zenél... Egyik tagjuk komoly zenei portált üzemeltet, s mindezt saját erőből. A portálon helyet ad mindenféle zenei irányzatnak, fórumot működtet, megyei és fővárosi szinten nyomon követi a koncerteket, azok idejét, reklámozási helyet biztosít ingyen és bérmentve, koncerteket szervez, képanyagokat, interjúkat készít. A **Zharmaq** együttes a melodikus death/black metál vonulatot képviseli, hamarosan megjelenik zenei anyaguk, ami nagyon „ütősre” sikeredett. Emberileg is csodálatosak. Ők is koncerteznek gyakran a megyén kívül is. A **Dark Eyes** szintén metálcsapat. Már két tehetségkutatón is díjat nyertek. **The Going-ék** az egyik legkedveltebb helyi feldolgozás-zenekar, a legnépszerűbb metál és rock nótákat játsszák. **Viszonylag Új:** instrumentális rock zenekar fantasztikus emberekkel. Régóta zenélnék mindannyian, tehetségesek. Nemrégiben kezdtek koncertezni, mivel korábban nem volt rá lehetőségük. Szép pálya előtt áll a **Carbon Blues Band**.

MINDENÜTT TEHETSÉGEK

Bár nem salgótarjániak, hanem nagybátonyiak, de léptek már fel a megyeszékhelyen. Képzett zenészek, másra sincs szükségük, mint fellépési lehetőségre. Ha ez megtörténne, valóban nagy távlatok nyílnának előttük. **Forgotten Ritual:** black metalt játszó fiatal csapat. Egyre több helyen feltűnnek, koncerteznek, rajongótáboruk egyre gyarapodik. **Blow Ya Mind:** ők csak „saját kedvükre” játszanak, bár koncerteznek is, ahol fantasztikus hangulatot teremtenek. **Diszkrét Félhomály:** fiatal banda, az egyik legkedveltebb zenekar. Minimal rock and rollt játszanak, és gyorsan fejlődnek. Felléptek már a Fly-Tox, a Mangod Inc. és a Septic együttesekkel is. **All Rights Reserved:** a csapat új, de a tagjai meglehetősen régen zenélnék, jó humorral megáldott, önzetlen emberek. Minden fellépést maguknak szerveznek meg, ahová a belépés ingyenes, és önköltségből oldják meg minden koncertjüket, csak úgy, mint a salgótarjáni bandák túlnyomó része. Ők tehát a metál önzetlen harcosai. Nem hagyják, hogy a műfaj rajongói magukra maradjanak, s talán a jövőben többet hallunk róluk.

zugában hallgatják végig a zenét, megtapsolják a zenekarokat, mégis úgy érzik, ott a helyük. Néhanyan zenei lapokban, különböző sikeres zenei portálokon publikálnak, hirdetik a salgótarjáni zenekarok sikereit.

BALASSAGYARMAT PÉLDA

Ami elkészerítő: Balassagyarmaton például régen működik a Rocktáncház nevű kulturális központ, mely nyereséget termel. Salgótarjában azonban nem volt próbálkozás hasonló létrehozatalára. Ez a helyi fiatalokat nem boldogítja, hiszen nem mindenki tud elmenni a megye másik végére egy jó banda kedvéért. Ha el is utazik, hazaútja nincs megoldva a tömegközlekedéssel. Mert nincs éjszakai tömegközlekedés.

Nos, nézzük a helyi zenekarokat, hiszen több csoportosulásról van szó. Komoly múltja van a **Hind** zenekarnak: ők jelenleg az átalakulás időszakát élik, korábban kiléptek a megye határain kívülre is: neves budapesti zenekarral összefogva koncerteztek. Fantasztikus heavy metal albumot adtak ki, rajongótáboruk egy emberként énekelte velük együtt dalikat minden koncertjükön. A sorban a következő a **Reflected** nevű formáció. Nagyon jó az általuk kiadott zenei anyag. Gyakran lépnek fel a fővárosban, és mindezt a maguk anyagi lehetőségeikből, erejükből teszik. Nagy jövő áll előttük, nem is kétséges. Nem szabad megfeledkezni a **Primary Stroke**-ról sem. Tagjai östehetségek. Szintén metálcsapat, bármikor teltházas bulit hoznak össze. Náluk külön érdekesség, hogy koncert közben gyakran lehet hallani, amikor a

A FIÚ, AKI SOSEM ADJA FÖL

> BALÁZS SZILVIA (NEW YORK)

Bóka Zsolt a kitartás és a pozitív gondolkodás élő példája lehet. A személyi testőrként dolgozó wing tsun kung fu-oktatót erős jelleme nemcsak karrierjében, hanem az élet legnehezebb pillanataiban is átsegítette. A salgótarjáni fiú az egyetlen magyar wing tsun-oktató New Yorkban. Főállásban a nagyváros leghíresebb, legelítettebb szórakozóhelyein dolgozik biztonsági emberként, és világhírességek mellett testőrködik. A hosszú és kanyargós út, amelyen idáig eljutott, nemcsak sikert hozott számára. Az élet legkeményebb megpróbáltatásait is kiállta a fiatal ember.

■ Hogyan került kapcsolatba a harcművészetekkel?

Középiskolában kezdődött a „szerelem”. Egyik barátom japán jiu-jitsut tanult, és rajtam próbálgatta a fogásokat. Tetszett, figyeltem, de nem nagyon érdekelt akkoriban. Természetesen sportoltam, foci tagozatos általános iskolába jártam, és a középiskolában is futballoztam. Egy napon hazafelé menet megtámadott egy csapat. Hárman-négyen körülálltak, kaptam egyet, de nem igazán talált el, mert reflexből elhúztam a fejem. Ők is meglepődtek, én is, aztán káromkodások közepette elsétáltak a másik irányba. Ott, akkor eldöntöttem, hogy nem akarok többet vészhelyzetben lenni. Tanulni fogok valamilyen harcművészetet.

DISZKÓ ÉS KOMMANDÓ

■ El is kezdte nyomban?

Akkoriban a shotokan karatét oktatták Salgótarjában. Elmentem a tréningekre néhányszor, majd következett a thai box néhány hónapon keresztül, később a jiu-jitsu. Mindenbe belekóstoltam. Akkor hallottam valakitől, hogy Salgótarjában van kung fu. Ez akkoriban, 1988-ban, a kommunizmusban nagyon nagy szám volt, és elég misztikusan hangzott. Elmentem a sportcsarnokba, megnéztem. Nagyon tetszett. **Salamon Ferenc volt az oktató**, aki elég kemény, fizikailag igen megerőltető edzéseket tartott, Kalari-Payat stílusban, ami a legősibb indiai harcművészet. Nagyon beleéltem magam, keményen elkezdtem edzeni, s néhány hónap alatt az első sorba kerültem. Hogy ez mit jelent? Általában minden harcművészetben a mesterrel szemben állnak a legjobb tanulók, úgy követi őket a többi, majd a kezdők állnak leghátul.

Nos tehát, ez ment egy évig, aztán Salamon Ferenc egy napon közölte: abbahagyja ezt a stílust, és elkezd egy újat, azt, amit Bruce Lee is tanult: a wing tsun kung fut. Azt mondta, ha vele megyek, lehetek az első tanítványa. Természetesen ígént mondtam, és pár hónap múlva már edzőtáboroztunk. **Sifu Má dai Norbert**, a magyarországi wing tsun kung fu mestere tanított bennünket. Ötvenkét órán keresztül, alvás nélkül zsinórban gyakoroltunk. Mivel komolyan vettem ezt az egészet, elég gyorsan haladtam a ranglétrán. Sorban raktam le a vizsgákat, és én is elkezdtem tanítani. Közbejött a katonaság, ott is tanítottam a katonáknak kung fut. Sifu Má dai Norbert és Salamon Ferenc írtak egy levelet a honvédségnek, amiből elég sok előnyöm származott, mert folyamatosan hazajárhattam edzésekre. Leszerelése után a rendőrségnél, pontosabban a Cserhát beavatkozó alosztálynál folytattam tovább. Nagyrészt állami személyek védelme, tűzhelyzetek, terrorista-elhárítás, valamint felfegyverkezett bűnözők elfogása volt a dolgunk. Ebben az időben kezdtem a Nógrád megyei diszkókban „kidobóskodni”. Közben a Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság felkért engem és Salamon Ferit, hogy kezdjünk el tanítani a wing tsun kung fut a kommandónak, mert a régi kiképzést nem látták elég célravezetőnek. Egészen 1997-ig tartottunk edzéseket a rendőrségnek. Ekkor jöttem ki Amerikába.

■ Gondolom, megfizette a tanulópenzt az álmok földjén, mint minden újonc magyar. Mihez kezdett Amerikában?

Úgy jöttünk ki a barátommal, hogy gyerekekre kell vigyáznunk egy nyári táborban. Az egész egy bevetés volt. Kivíttek egy erdő közepére, valahová New York állam távoli részére, fel a hegyekbe,

gyerek meg sehol. Mutattak egy fából összeeszkábált bodegát, hogy ott kell aludnunk, se ágy, se takarók, se kaja a semmi közepén. Ezermester munkát kellett volna végeznünk, hogy előkészítsük a tábort a gyerekeknek, akik majd valamikor megérkeznek. Aztán azt mondtuk, hogy köszönjük, de ilyen körülmények között talán mégsem. Aztán egy hét múlva szóltak, hogy most már van jobb szállás, kaja is, fogadjuk el a munkát. Körülbelül ötven szót beszéltem akkor angolul, azt sem tudtam, hol vagyok, nem ismertem senkit, a pénz is elfogyott, úgyhogy kénytelen voltam elfogadni a munkát.

■ S ekkor gondolom, jobb lett minden.

Nem, nem. Kívitték megint az erdőbe, két órára a várostól, az előzőhöz hasonló rossz körülmények közé. Ott hagytak egy zacskó kenyeret, egy gallon tejet, egy karton tojást, egy 99 centes sonkát – öt embernek, két hétre. Egy ortodox zsidó férfi volt a menedzser, aki azt mondta, hogy két nap múlva jön a többi kajával, de nem jött vissza csak két hét múlva. Fizetést hetente kellett volna kapnunk, de három hét után még mindig semmi jele nem volt, hogy valaha kifizetnek. Egy idő után én ezt megelégteltem, és megkérdeztem a menedzsert, hogy hol a pénz. Természetesen értett magyarul, csak nem akart beszélni. Azt a választ kaptam, hogy menjek vissza dolgozni, ő nem folytatja ezt a beszélgetést. Dühbe gurultam, nekiugrottam, de a többiek lefogtak. Mondta, hogy kihívja rám a seriffet. Ekkor kihúztam a telefont a konnektorból, és eldöntöttem, hogy bevetem magam az erdőbe. Miközben pakoltam a cuccaimat, kopogtattak az ajtón. A menedzser volt egy másik főnökkel. Azt mondták, hogy nyugodjak meg, holnap reggel megkapom a pénzt. Aztán reggel tényleg hozták, de csak én kaptam meg a pénzt, senki más. Onnantól kezdve én lettem a „legjobb munkás”, „nézéztek a Zsoltot, milyen jól dolgozik” – mondogatta a főnök a többieknek. Akkor tanultam meg igazán, hogy van egy határ, ameddig az ember kedves és türelmes, de néha muszáj bekeményíteni, agresszívnek lenni, mert másképp eltaposnak.

■ Milyen munkákat végzett azután?

Mindenfélét, ami jött. Fesztettem, építkezésen dolgoztam, tetőt fedtem. Közben elkezdtem bárókban dolgozni hétvégenként. New Yorkban és New Jerseyben szinte minden magyar szórakozóhelyet bevállaltam, majd elkezdtem dolgozni Manhattanban.

„EGYSZERŰEN ELINDULOK...”

■ Hogyan kezdett el wing tsun kung fut tanítani itt New Yorkban?

Amikor felfedeztem, hogy van itt is wing tsun, rögtön elkezdtem az edzéseket. Sifu Milan Jevic volt az oktató akkor. Az első találkozásnál elmondta, hogy a régi szervezete kettészakadt, és ők Sifu Emin Boztepe-el tartanak. Az új szervezet neve EBMAS (Emin Boztepe Martial Arts System). Nagyon örültem, mert már a kilencvenes években hallottam Sifu Eminről, aki a leghíresebb wing tsun harcos a mai napig, és akinek hírneve csak nőtt az évek folyamán. Későbbiekben az egyik legjobb embere

lettem itt New Yorkban. Amikor Sifu Milan úgy döntött, hogy visszavonul, átadta nekem az iskoláját, s én lettem a vezetője az EBMAS New York Citynek.

■ Mit kell tudnia annak, aki harcművészeteket tanul?

Azt, hogy az utcán nincsenek szabályok. Soha senki nem fog szemtől szembe állni, és úgy küzdeni, mint az edzőteremben. Fel kell készülni arra, hogy egyszerre többen is megtámadhatnak, leüthetnek, megsúrhatnak, nem is beszélve a fegyverekről. Minden tradicionális stílus szép és jó, de az utca az utca.

■ Mi a különbség az amerikai és a magyar biztonsági őrök, testőrök módszerei között?

Magyarországon szinte minden kidobó vagy testőr gyakorol valamilyen harcművészetet, vagy csak egyszerűen kemény. Az amerikaiaknak a kidobó mérete a fontos. Otthon, ha valami konfliktus van, próbálják szabad kézzel, bunyóval megoldani a helyzetet, míg itt azonnal fegyvert rántanak. Ugyanez jellemző a katonaságra és a rendőrségre is. Engem például a kidobó társaim C. G.-nek, Crazy George-nak hívnak, hiszen a Zsoltot nem tudják kimondani, mert ha valami van, soha nem nézem, hogy ki az, mekkora, vagy, hogy mennyien vannak, csak egyszerűen elindulok.

■ Volt már nagyon elverve?

Elmondhatom, hogy eddig minden verekedésből győztesen kerültem ki, de természetesen már leütöttek székkel, asztallal, sörösüveggel, egypárszor már megváltak és rám is lőttek, de ez benne van a pakliban. A mai napig szerencsés voltam.

■ Mi történt közben otthon, Salgótarjánban? Volt otthon az elmúlt tíz évben?

Sajnos nem tudtam hazamenni a papírok miatt. Most tervezem. Otthon nagyon szomorú dolgok történtek. Édesapám halálával kezdődött 1999 januárjában. Egy hónappal később édesanyámat diagnosztizálták rákkal, és betegeskedése éve-kig húzódott. 2004 szeptemberében lelőtték az egyik legjobb barátomat a kommandóból, majd pár hónappal később, decemberben nagymamám halt meg. 2005 februárjában a legnagyobb meg-rázkództatás ért, édesanyám hunyt el. Mindezek tetejébe szakítottam a barátnőmmel is. Teljesen egyedül maradtam. Ráadásul a szüleim temetésére sem mehettem haza, mert nem tudtam volna visszajönni. Ezt sokan furcsának találják talán, de arra gondoltam, hogy ha hazamegyek, ott vagyok a családom nélkül, a fájdalommal, állás, pénz nélkül, és vissza sem tudok jönni Amerikába, ahol már valamelyest felépítettem az életemet. Nagyon össze kellett szednem magam, hogy talpon maradjak.

ROBERT DE NIROT IS VÉDTE

■ Olyan hírességeket védett, mint az Olsen-ikrek (Mary-Kate és Ashley), Robert de Niro, Paris Hilton, hogy csak néhányat említsem. Milyen ér-zés világsztárok mellett dolgozni?

Jó érzéssel tölt el az, hogy tíz éve, mikor kijöttem, még szemetet szedtem egy táborban a semmi közepén, és most itt tartok. Ezen kívül semmi extra. Nem vagyok jobb vagy rosszabb senkitől, csak csinálom a dolgomat. Ennyi. A munkán és az edzésen kívül semmi más nem érdekel igazán, erre a kettőre koncentrálok.

■ Kik azok az emberek az életében, akik legin-kább segítették az útját?

Természetesen a szüleim, majd Salamon Ferenc, aki elindított ezen az úton, és akivel a mai na-pig jóban vagyunk. Pilinyi Gabi, aki intézi minden dolgomat Magyarországon, és természetesen kö-zsönettel tartozom minden embernek, aki idáig segített. Nélkülük most nem tartanék itt.

SZÓL A RÁDIÓ

> VASKOR ISTVÁN

A salgótarjáni székhelyű Rádió Focus 1996. március 23-án kezdte meg sugárzását. Az FM 100.4 Mhz-n hallható rádióállomás Nógrád megye azóta is egyetlen kereskedelmi rádiója, mely az elmúlt esztendőök alatt a nógrádiak kedvenc rádiójává vált. A kezdetek jó technikai színvonalú stúdióját mára a legkorszerűbb digitális technika váltotta fel. Ám a háttérrel, a stúdiót nem látja a hallgató, de évek óta érzékelheti: a Rádió Focus a hallgatókért szól, adása, műsorszerkezete, műsorblokkjai, zenei összeállításai a hallgatók széles rétegeit célozza meg.

Tíz esztendő nagy idő. A Rádió Focus a mindenkori hallgatói igényeknek megfelelően alakult, alakított adásain, nem utolsósorban pedig – kereskedelmi rádió lévén – üzleti partnerei elvárásain. E folyamat legfontosabbika az volt, hogy vételkörzetüket egész Nógrád megyére kiterjesztették, s ma már **Szlovákiában**, a határtól 60-80 km-es távolságban is hallható adásuk. A tulajdonosok szándékai jó alapot teremtettek arra, hogy napjainkban a Rádió Focus hallgatottsága – országos médiafelmérések szerint is – a legnagyobb országos szórású kereskedelmi rádiókkal azonos, vagy megelőzi azokat.

De van-e ennek titka? Egy mindenképpen: a hallgató. A Rádió Focus népszerűsége azon alapul, hogy valóban a Nógrád megyeiek rádiója. Óránként jelentkező híreik, közlekedési információik, a naponta hallható **„Nógrádi Napló”** és a **„Nógrád Sportja”** összeállításai első kézből, a legfrissebben tájékoztatnak a megye történéseiről. Ugyanakkor nem feledkeznek meg arról, hogy zenei összeállításai is sokszínűek legyenek, miként arról sem, hogy kereskedelmi rádió lévén az üzleti-gazdasági élet szereplőinek is lehetőséget biztosítsanak reklámjaik elhelyezésére.

A Rádió Focus a folyamatos megújulást, próbálkozást követően 2005. februárjában **új műsorszerkezettel** lépett a hallgatóság elé. Ahogy ígéreték, még frissebb, még jobb, még több lett a Focus, mely ma már a nógrádiak mindennapjainak része, s ahogyan szlogenjük fogalmaz: a mindennapok hangja. Reggelente egy órával korábban ébresztenek: 6-10-ig a **„Jó reggelt! Naprakész!”** információs magazint hallhatjuk, majd egyórányi **„Zenesziget”** után 11-15 óráig vadonatúj, interaktív szórakoztató műsor, az **„Oázis”** szól a 100.4-en. Ebben a négy órán át tartó műsorblokkban lehetőségük nyílik a hallgatóknak élőben bekapcsolódni a műsorba: e-mailen, üzenetrögzítőn, SMS-ben, illetve a rádió internetes honlapján – www.radiofocus.hu – mondhatnak véleményt, kérést a szerkesztőknek, műsorvezetőknek. Délután 3-tól este 6-ig a **„Satöbbi”** érkezik, a megszokott információs blokkokkal és minden nap kívánságműsorral. **Sándor András „Első kézből”** című, a legfrissebb zenei kiadványokból válogató műsora után következik **„Az este”** – egészen 22 óráig. Ebben az időszámban minden hallható, ami a nap információiból kimaradt, természetesen sok-sok zenével. Az **„Éjszakai Expressz”** hajnal hatig tart, amikor újra indul a nap „verkl”.

A megújulás eredménye nem is váratott sokáig magára. Az országos közvéleménykutató cégek mérései szerint a korábbi esztendőkhöz képest is jó hallgatottságú volt a Rádió Focus, és folyamatosan közelítette az országos sugárzású kereskedelmi rádiókat. A rendszeresen közzétett adatok azonban önmagukért beszélnek: **a Szonda Ipsos és GfK Hungária** közös felmérése szerint a Focus viharos gyorsasággal előzte meg az országos adókat a 15-49 éves korosztály hallgatói között. A Rádió Focus a hétköznapokon – Salgótarján és környékén – a mérések szerint megelőzte az országos kereskedelmi rádiókat. Ez a siker **országos viszonylatban is egyedülálló**, mert a többi helyi (megyei, városi) rádió hasonló méréseiben az országban csak néhány helyen arattak ilyen „győzelmet” a lokális adók. Ma már megyeszerte ismerősen csengenek a már említett műsorblokkok címei. A szerkesztők ugyanakkor nem ülnek ölbe tett kézzel a babérokon, mert újabb és újabb ötletekkel igyekeznek folyamatosan újítani, igazítani a műsorstruktúrán. Kereskedelmi rádió lévén a Focus az **üzleti-gazdasági élet szereplőinek** is lehetőséget biztosít reklámjaik elhelyezésére. Akik rendszeres hallgatói a Focusnak, tudják, hogy ma már a legkisebb vállalkozásoktól a multikégekig sokan jelen vannak a 100.4 Mhz-n. A legfrissebb hallgatottsági mutatókat ismerve pedig aligha kell bizonygatni, hogy üzleti partnereik befektetése a rádióreklámokból megtérül...

A hallgatók már a kezdetekben is szerették a Rádió Focusot, napjaink statisztikái pedig egyértelműen mutatják, hogy még inkább kedvelik az FM 100.4-et. A garanciát a közel harmincezer dalt tartalmazó zenei kínálat, a legfrissebb országos és megyei információk, a hallgatók mind jobb kiszolgálásán fáradozó szerkesztők, műsorvezetők és technikusok jelentik.

„CIGI”, A HAJDANI VILLÁMSZÉLSŐ

> BALÁS RÓBERT

„Öreg Cigi, a legtöbben így ismerik megszerte idős Balázs Pált. Alakja, jellegzetes testtartása és járása még rendszeresen feltűnik a különféle sportrendezvényeken” – olvastuk a legújabb érdekes salgótarjáni kiadású sportkönyv előszavában. Ezzel máris elárultuk azt a futballszerelmeseknek szóló jó hírt, hogy újabb figyelemre méltó kis kötettel gazdagodott az SBTC egykori sikereit felelevenítő kiadványok tárháza. Ezúttal a fekete-fehérek egykori „villámszélsője”, a 87 éves Balázs Pál emlékezik sikeres labdarúgó-, majd edzői és játékvezetői pályafutására. A népszerű „Cigi” sztoriját Sulyok László újságíró tette közkincsé.

A krónikák tanúsága szerint Balázs Pál 1938-tól egy teljes évtizeden át, 108 bajnoki mérkőzésen 55 gólt szerzett a tarjáni fekete-fehérek színeiben. Ezzel a teljesítménnyel ma is a legjobbak között található az SBTC örök-góllövőlistáján. A tekintélyes góltérmet még figyelemre méltóbbá válik annak tükrében, hogy azokban az években a labdarúgók még általában kötött posztok szerint mozogtak a pályán, így a jobbszélső is ritkábban kalandozhatott a partvonal mellől a kapu elé.

LABDÁSTUL A HÁLÓBA

■ Vajon Balázs „Cigi” hogyan csinálta ezt fénykorában?

Megindultam, és bementem labdástul a hálóba! – válaszolta kérdésünkre a salgótarjáni sportcsarnokban tartott ünnepélyes könyvbemutatón az idős sportember, akire a „Cigi” becenevet akkor aggatta rá a legendás Takács „Babi”, amikor 1942. november 15-én, Nagyváradra menet a vonaton az aprótermetű csatár hangosan ostorozta folyton dohányzó játékosársait. A tarjániak ezen a meccsen 1:0-ra győzték le a „Pece-parti Párizsban” a következő esztendő magyar bajnokcsapatát.

Ne szaladjunk azonban ennyire előre!

Főszereplőnk, Balázs Pál nehéz időkből, 1919. február elsején, vasutas család hatodik gyermekeként született Balassagyarmaton, néhány nappal azután – és talán annak örömeire –, hogy a város lakossága, a megszálló cseh csapatok kiverésével néhány éve rászolgált a Civitas Fortissima, a „legbátrabb város” címére. A fiú, születésétől fogva az Ipoly szerelmese volt, de a vízi és téli sportok helyett – vagy mellett? – a többi gyerekhez hasonlóan, a húszas évek végén a helyi cserkészcsapatban kezdett futbalozni. Amikor a család – a jobb élet reményében – a Duna partjára költözött, a fürge Pali gyerek is a Váci Remény NB II-es csapatában rúgta a labdát. A remény nem volt hiábavaló. A tehetséges jobbszélsőre az újpésteiek is felfigyeltek, de a villámgyors fiatalember végül 1938-ban Salgótarjába igazolt, ahol első meccse nem sikerült valami

fényesen. Az augusztus 28-i NB II-es idénynyitón az SBTC a **Géczy – Blaskovits, Vágó II. – Jancsár, Takács IV., Kecskés – Balázs, Lukács II., Jenőfi, Laczkó, Borsányi** összetételű gárdája 3:1-re alulmaradt a percesi oroszlanbarlangban.

„Szellemtelen, unalmas játék, amit csak Balázs lefutásai, beadásai tarkítanak” – írta legközelebb is a Munka című tarjáni hetilap, de a folytatás már szebben alakult a csapat és az újonc ifjanc számára is, aki a negyedik fordulóban már góllal vette ki a részét a Szentlőrinci AC 9:0-ás legyőzéséből. Ettől kezdve a fiatalember szinte ontotta a gólokat

■ Az SBTC csapata a II. világháború előtt: a képen karba tett kézzel Balázs Pál

■ Négy évig tanulta a kézi betűszedést

– még a váciaknak is bevett néhányat – és beadásaival, gólpasszaival is alaposan hozzájárult ahhoz, hogy 1940 őszétől a fekete-fehérek az 1935/36-os debütálás után ismét az élvonalban vitézkedtek. A tarjániak soraikból ekkor még ritkán hiányzott Balázs, aki az SBTC-ben töltött teljes évtizeden keresztül olyan kiváló csatárok körében rugdosta a gólokat, mint – többek között – Jenőfi Jenő, Csuberda Ferenc, Laczkó Sándor és Vincze Gyula, akik sok gólpasszt is kaptak a népszerű „Cigi” beadásaiból.

ARANYSÍPPAL JUTALMAZTÁK

A remek csatár talán legemlékezetesebb mérkőzése az 1940. június 2-ai diósgyőri pályavató rangadó volt, ahol a tarjániak 4:0-ás győzelméből – 10 ezer néző előtt – „Cigi” góllal vette ki a részét. Balázs egyébként a diósgyőriek mumusának számított, hiszen előtte a két gárda tarjáni találkozásán mesterhármaszt rúgott a vasgyáriak hálójába. A remek csatár szintén ebben az idényben érte el saját gólcsúcsát, amikor 1940. június 9-én négy találattal ünnepelte a munkácsiak visszatérését, amelyek közül néhány találat olyan szép volt, amelynél különbet a kárpátaljai város híres szülőtte sem festett volna.

A gólerős támadó ilyen előzmények után bekerült a B-válogatottba, amelynek színeiben 1940 nyarán a szintén az anyaországhoz visszatérő Kolozsvárt ünnepelték, amikor mérkőzés hevében súlyos térsérülést szenvedett. Mint említi, ezután a lába már nem volt a régi. Ennek ellenére még nyolc évig játszott a tarjániak színeiben. **Bemutakozó NB I-es találkozója** 1940. augusztus 25-én, a Törekvés otthonában játszotta, ahol a tarjániak 2:0-ra nyertek. **Első élvonalbeli gólját** 1941. március 9-én hazai pályán vágta be a kispestiek hálójába. A következő években is fontos gólokat rúgott gólt rúgott – többek között – az Újpest, a Kispest, a Vasas, az akkori nagy Gamma vagy éppen a Szombathely hálójába. Érdekes, hogy az **utolsó NB I-es meccsét** 1948. október 17-én balszélsőként játszotta Tatabányán, ahol a bányászrangadót 2:1-re a házigazdák nyerték. Elevenítsük fel ezt az együttest is: **Oláh G. – Ujj, Gáspár – Kovács J., Héthy, Laczkó – Csák, Csuberda, Szabó A., Vilezsál, Balázs.** Ezen a meccsen Cigi a sérüléssel bajlódó válogatott csatárt, Vincze Gyulát helyettesítette.

Visszavonulása után „Cigi bácsi” **edzősködött** a Nagybátony, a Síkúveggyár, a Kazár, a St. Dózsa csapatánál, és a szakmunkásképző gárdájával is szép sikereket ért el. Balázs Pál a **játékezetői vizsgát** 1945-ben tette le, és 62 éves koráig vezetett bajnoki mérkőzéseket, sőt 65 évesen egy hazai NB II-es mérkőzésen szükségpartjelzőként sem vallott szégyent. A sikeres bírói pályafutásáért aranyéremmel jutalmazták.

MUNKAKAPCSOLAT MATUSKA SZILVESZTERREL

A könyvben a futballeredmények mellett érdekes történeteket is olvashatunk „Cigi” bácsi életéről. Vácott nyomdász- és könyvkötő-inas volt, és amikor a helyi börtönnek szállítottak nyomtatványokat, azokat **Matuska Szilveszter** vette át tőle, aki 1931-ben felrobbantotta a biatorbágyi viaduktot, és életfogytig tartó büntetését töltötte a fegyházban. **Összeismerkedtek**, és ettől kezdve éveken át a fiatalember csempészte be a cigarettát és a gyufát a börtönbe.

■ Szükség-játékezető egy NB I-es meccsen

A korabeli és mai képekkel is gazdagon illusztrált kötetből – amely a Nógrádi Média Kiadó Kft. gondozásában látott napvilágot – nem hiányoznak a sztorik, az érdekes futballistatörténetek, ráadásul a szerző, **Sulyok László** az akkori kor és a korabeli események történelmi-társadalmi hátterét is bemutatja.

■ A játékezetői vizsgát 1945-ben tette le

■ **No, és manapság hogyan érzi magát Cigi bácsi?** – faggattuk a főszereplőt.

Hál’ Istennek, az egészségem stabil, csak a térdemben lévő csontkopás miatt ma már kevesebbet mozgok – felelte a Salgótarjáni Városi Sportcsarnokban rendezett ünnepélyes könyvbemutatón az idős sportember, akivel fájós lába ellenére ma is naponta találkozhatunk a tarjáni főutcán.

■ A motorkepekár (Danuvia) szerelése

KÖZTERÜLETI REKLÁMOK

A közterületi reklámpiacon piacvezető az oszlopreklám területén, különböző reklámfelületek tulajdonosa, értékesítője: óriásplakát, korlátreklám, utcabútor reklám, city light, padlóreklám, filmalagút, közterületi órák, BKV - Volánbusz pályaudvarok és buszok reklámjai az egész országban.

BEVÁSÁRLÓKÖZPONT REKLÁMOK

Tesco, Westend, Stop Shop, Plaza, Metro parkolóiban országos lefedettséggel

- oszlopreklámok
- óriásplakátok
- city light
- backlight, frontlight brendezések

MISKOLCI KÉPVISELET

Miskolcon helyi képviseleti irodát működtetünk, amely az északi országrészekén teszi lehetővé közterületi reklámeszközök kihelyezését az EMÁSZ Rt-vel kötött megállapodás alapján.

Kapcsolattartó:
Krajnyák Gyula
Észak-Magyarországi média referens

Tel.: 46 / 509-523
Fax: 46 / 509-524
E-mail: krajnyak.gyula@esma.hu

3525 Miskolc, Kazinczy út 4. 1/5.

